

fat. 25/2 - 78

1 M

KYMI

KARHULA 4

Porkka

peruskartta 302410 KARHULA

koordinaatit: kaiv.alue I x 671630 y 49268 z 19,5 - 21,5

kaiv.alue II x 671647 y 49267 z 19 - 23

kl. Laajakoski (Korkeakoski)

tl. Porkka 9⁵

om. Veli Porkka os. Laajakoski NIKELI

aikaisemmat löydöt:

- KM 10134 saviastianpaloja, löyd. kaiv.alue II:n tienoilta
" 10416:1-10 saviastianp., Leppäahon tutk. v. 1936 (k.a. II:n tienoilta)
" 11679 saviastianp. (k.a. II:n tien.)
" 12231 saviastianp. (k.a. II:n tien.)
" 14922 saviastianp. (k.a. II:n tien.) A.-L. Hirviluodon tarkastuskäynti v. 1960
" 15198 saviastianp. (k.a. II:n tien.)
" 16941 saviastianp. (k.a. II:n tien.) A.-L. Hirviluodon tarkastuskäynti v. 1965
" 17527:1- saviastianp. ym., Matti Huurteen inventointi v. 1967
Kymenlaakson museo saviastianp. (sis. alunp. n:oon KM 11679; k.a. II:n tienoilta)
Pernoon kansak. saviastianp.

A. Kehusmaan kaivaukset vv. 1968 ja 1969:

- löydöt: KM 17689:1-188 kaiv.alue I, 1968
" 17690:1-106 kaiv.alue II, 1968
(" 17691 mv. Veli Porkkan v. 1968 löytämä piikärki, n. 125 m itään kaiv.alue I:stä)
" 18116:1-249 kaiv.alue I, 1969

kertomuksen liitteet: kartat, liitt. 1 - 26
valok. ff:35031 - 35086, liitt. 27 - 39

Kymin pitäjän Laajakosken kylässä on Kymijoen itäpuolella pieni Laajakoskenjärvi, jonka vain kapea kannas erottaa joesta; eteläpäästään järvi on yhteydessä joen kanssa. Järven koillispuolella kohoaa n. 1,5 km pitkä vaihtelevanlevyinen kuusia ja mäntyjä kasvava soraharjanne, jonka korkeimmat kohdat sijaitsevat n. 12 m järven vedenpinnan yläpuolella ja n. 25 m merenpinnan yläp. Harjanteen itä- ja koillispuolella maa laskeutuu taas tasaisiksi savimaapelloiksi. Harjanteen suunta on luode - kaakko; Karhulasta Laajakoskelle tuleva maantie kulkee sen lounaislaittaa pitkin. Porkkan talo sijaitsee maantien itäpuolella n. 350 m harjan-

teen kaakkoispäästä luoteeseen. Kymin kirkolta paikalle on matkaa 5400 m suuntaan 53-00 (ks. peruskartta, liite 1 ja kuvat 1 - 2).

1930-luvun puolivälissä löydettiin vesijohtoa maahan kaivettaessa n. 100 m Porkan talosta itään, harjanteen koilliseen viettävältä rinteeltä muutamia saviastianpalasia ja "kovia kiviä". Samalla tavattiin kaksi tulisijaa, jotka hävitettiin. Kesällä 1936 Jorma Leppäaho suoritti paikalla tutkimuksia parin päivän ajan: hän kaivoi muutamia koekuoppia, joista löytyi keramiikkaa, ja kartoitti löytötienoon. Hän havaitsi paikalla neljä "matalaa, mutta sangen laajaa hautamaista laskeutumaa", joiden halkaisijat olivat 7 - 10 m. Ainakin kahdesta kuopanteesta löytyi koekuopasta saviastianpaloja. (ks. Leppäahon kert. top. arkistossa) Tuon jälkeenkkin on silloin tällöin tullut museoon Porkasta talonväen, harrastelijoiden tai tarkastusmatkoilla liikkuneiden arkeologien löytämiä saviastianpalasia, jotka ilmeisesti kaikki ovat peräisin juuri tuolta alueelta, missä Leppäaho tutkimuksiaan suoritti. — Nykyään Leppäahon tutkiman alueen luona, kuopanteiden itäpuolella on sorakuoppa ja soranajossa on myös harjanteen kaakkoispää miltei kokonaan hävitetty. — Inventoidessaan v. 1967 Kymin pitäjää maisteri Matti Huurre teki Porkassa löytöjä sekä pohjoisemman hiekkakuopan länsilaidalta että kuopan itäpuolelta kaatuneiden puiden juurien alta. Myös suuren eteläisen sorakuopan laidoilta hän löysi saviastianpaloja ja kvartsi- ja pii-iskoksia, enimmäkseen kuopan lounaislaidalta, hiukan myös luoteisreunalta. Eteläisen hiekkakuopan kohdalla oli maantieleikkauksissakin muutamia iskoksia. (ks. M. Huurteen inv.kert. ja peruskartta, liite 1) Huurre huomasi harjanteen lounaisrinteellä, maantien itäpuolella Porkan päärakennuksen ja eteläisemmän sorakuopan välillä joukon samanlaisia syvennyksiä kuin Leppäahon havaitsemat, ja talon vanhaisäntä (Tuomas Porkka) kertoi Huurteella kuten myöhemmin myös minulle, että hän oli löytänyt saviastianpaloja nimenomaan noista syvennyksistä, "kodanpohjista". Asuinpaikka näyttää siis olleen sangen laaja vaikkei täysin yhtenäinen; soranajossa melkoinen osa siitä lienee tuhoutunut. Tässä yhteydessä mainittakoon, että muuan tieto kertoo myös 150 m Porkasta pohjoiseen maantieleikkauksesta löytyneen saviastianpaloja (verif. 10134), ja Nikelin tutkittu ja hävitetty kampakeraaminen asuinpaikkahan (tyylivaihetta II:2 kuten Porkkakin) sijaitti maantien varressa vain n. 450 m Porkasta luoteeseen. (ks. M. Wariksen kaiv.kert. top.arkistossa sekä peruskartta, liite 1)

Koska Porkan isäntä ilmoitti haluavansa myydä edelleen soraa harjanteesta, varasi esihistoriallinen osasto määrärahan asuinpaikan tutkimuksia varten v. 1968 ja uudelleen v. 1969. Kaivaukset suoritettiin johdollani 15.6. - 3.7.1968 ja 29.5. - 10.6.1969.

Tullessani kesäkuussa 1968 paikalle havaitsin, että eteläisen sorakuopan etelälaidalta oli ilmeisesti ajettu sora Huurteen inventointikäynnin jälkeenkkin, sillä kuopan reunan muoto ei vastannut karttoihin merkittyä eikä sieltä enää löytynyt keramiikkaa tahi iskoksia. Koko harjanteen kaakkoispäästä oli jäljellä vain kapea suikale jyrkähkösti etelään ja kaakkoon viettävää kuusikkoa, jonka korkeimmat kohdat jäivät selvästi alemmaksi kuin sorakuopan luoteis- ja pohjoislaita (ks. kuvat 1 ja 2, liitt. 27-28). Niinpä arvioin tärkeimmäksi tehtäväkseni sorakuopan luoteislaidan tutkimisen, siellä näet oli kaksi selvää syvennystä, "koodanpohjaa", lähellä kuopan reunaa. Lisäksi päätin tutkia pohjoisen hiekkakuopan länsilaidan, sillä kuopan seinämässä oli näkyvissä tulisija, josta osa oli jo vyörynyt alas ja koko länsilaita oli jyrkkyytensä takia alituisen vyörymisuhan alaisena. — Eteläisen sorakuopan luoteislaidan kaivauksen nimitin kaivausalueeksi I ja pohjoisen kuopan länsilaidan kaivauksen kaivausalueeksi II. Seuraavassa käsittelen ensiksi kaivausalueella I sekä v. 1968 että 1969 suoritettut tutkimukset ja sen jälkeen kaiv.alueen II, missä kaivettiin vain v. 1968.

Kaivausalue I

Kuten edellä jo mainittiin oli eteläisen hiekkakuopan luoteislaidan välittömässä läheisyydessä kaksi pyöreähköä syvennystä (ks. yleiskartta, liite 2). Ne olivat halkaisijaltaan 8 - 10 m. Eteläisemmän, lähinnä sorakuopan reunaa sijainneen painanteen (koodanpohja 1) keskusta oli n. 30 cm alempana kuin painanteen matalin reuna, itälaita. Viereisen syvennyksen (koodanpohja 2) keskusta oli 50 - 60 cm latoja alempana (ks. pintakarttaa, liite 4 sekä kuvia 6, 13-15). Varpujen peittämässä maastossa ei kuopanteilla voinut havaita olevan minkäänlaisia reuna-alueita, mutta vaakituskarttaa piirrettäessä ilmeni, että kummankin koodanpohjan reunojen ulkopuolella oli siellä täällä reunoja matalampia kohtia, joten syvennysten laidoilla sittenkin on ollut jonkinlaisia maakaasautumia (ks. liite 4). Nämä koodanpohjat sijaitsevat harjanteen loivassa lounaisrinteessä olevalla tasanteella, minkä tasanteen luonaispuolella on vielä heikko kohoumakin (selvästikään ei yksinomaan paikalla olevasta juoksuhaudasta kaivettua maata) ennenkuin rinne laskeutuu edelleen kohti n. 150 m:n päässä olevaa Laajakoskenjärveä (ks. yleiskartta ja pintaprofiili, liitt. 2 ja 5). — Koodanpohjista 1 ja 2 n. 50 m pohjoisluoteeseen sijaitsee toinen kuopanneperi, koodanpohjat 3 ja 4, (ks. kuvat 31-34) jotka ovat hiukan ylempänä kuin ensin mainitut. Myös suuren siirtolohkareen lähetyvillä, kuopanteista 1 ja 2 60 - 70 m luoteeseen, on pari syvennystä ja edelleen näiden luoteispuolella pari, kolme lisää.

4

Koeoja I kaivettiin sorakuopan laitaaan lähes kohtisuoraan korkeuskäyriä vastaan siten, että se sivusi kodanpohjaa 1 ja kulki sen ja sorakuopan välistä. Leikkauksen suunta oli 06-00 ja pituus 28 m. Koeoja II kaivettiin edellistä vastaan kohtisuoraan siten, että se ulottui sorakuopan reunalta kodanpohjan 2 reunalle ja sivusi kodanpohjaa 1; sen pituus oli 16 m. (ks. kartat, liitt. 2-4) Kuten profiilikartoista (liitt. 6-7) ilmenee maaperä oli tavanomaista: pinnalla ohut kunta, jonka alla vaihtelevanpaksuinen vaalea huuhtoutunut hiekkakerros ja sen alla karkeaa hiekkaa ja soraa. Varsinaista likamaata ei koeojissa esiintynyt. Koeojassa I löydöt rajoittuivat selvästi sille lyhyelle matkalle, jolla koeoja sivusi kodanpohjaa 1 (ruudut D-G:4); poikkeuksina olivat vain ruudut J:4 muutamane keramiikanmuruineen ja R:4 vähäisine kvartsi-isokoksineen. Myös koeoja II:n löydöt saatiin kodanpohjien reunoja kosketavalta osuudelta: ruuduista J:7-J:10. 7 m pitkä koeoja III oli kohtisuorassa II:ta vastaan ja suuntautui kodanpohjista pois päin (ks. liitt. 2-4); siitä löydettiin muutamia saviastianpaloja ruuduista J:9 ja L:9 sekä M:9:n lounaispäästä. 1x2 m:n suuruiset koekuopat kaivettiin ruutuihin B:5, C:8, J:16 ja M:13 löytöalueen laajuuden tarkistamiseksi (ks. liitt. 3-4); ne olivat kaikki täysin löydöttömiä. B:5:ssä ja C:8:ssa maaperä oli karkeaa soraa: miltei pelkästään peukalonpään kokoisia pikkukiviä ilman hienompijakoista väliainetta; ruuduissa J:16 ja M:13 oli puolestaan hienohkoa kivetöntä hiekkaa.

Vuoden 1968 tasokaivausalueella pyrittiin peittämään koko kodanpohja 1, mutta muutamien vankkojen kuusien ja mäntyjen takia täytyi joidakin ruutuja jättää kaivamatta. Kaivaus suoritettiin vaiheittain (ks. tasokartat, liitt. 10-13) : ensimmäisessä vaiheessa kaivettiin ruudut D-G:5, E-G:6 ja E-G:7, toisessa vaiheessa ruudut E-H:8 ja F-H:9, erikseen kaivettiin vielä ruutu H:6. Vaiheiden rajalle säästettiin kapea kaistale profiilin piirtämistä varten (ks. kuva 12) ; kaista tutkittiin piirtämisen jälkeen. Ensimmäisen vaiheen alueella kaivettiin lastoin useimmissa ruuduissa vain kolme kerrosta, ruuduissa G:6, F:7 ja G:7 neljä. Sen sijaan toisessa vaiheessa kaivettiin lastoin neljä kerrosta paitsi ruuduissa F:8 ja G:8 viisi krs:ta; toisen vaiheen alueella kaivauskerrokset olivat hiukan ohuempia kuin ensimmäisen vaiheen alueella. Lopuksi kaikkien ruutujen "pohjat" tarkastettiin vielä lapiolla kääntäen. Kaivaussyvyys vaihteli 40 - 60 cm:iin. Kaikkiaan tuli tasossa kaivetuksi n. 72 m².

V. 1969 tutkittiin kodanpohja 2 niiltä osin kuin se oli mahdollista, siinäkin näet kasvoi muutamia puita, jotka estivät painanteen ja sen reunojen täydellisen tutkimisen. Myös kodanp. 2 kaivettiin vaiheittain, mitkä käyvät selvästi ilmi tasokartoista (liitt. 14-17). Alimman kartoitetun ja vaakitun tason alainen kerros (5. krs.) kaivettiin lapioin, muut lastoin. Tasossa kaivettiin tänä kesänä n. 96 m².

Kuten tasokartoista (liitt. 10-17) käy ilmi ei koko kaivetulla alueella esiintynyt varsinaisia rakenteellisia kiinteitä muinaisjään-
nöksiä muita kuin nuo painanteet itse. Muutamia epämääräisiä lika- ja
nokimaaläiskiä sentään tavattiin. Ruudussa K:15 sijainnut syvälle ulot-
tunut nokimaaläiskä hiilineen oli tuskin esihistoriallinen, sillä nokeen-
tuntut hiekka ja hiilenpalaset ilmaantuivat näkyviin heti kunnan alta
ja hiilenpalasissa oli mukana hiiltymätöntäkin puuta (hiilinäyte 18116:
202). Muuten alueella esiintyi hiiliä vain pieninä nokareina (näytteet
17689:19, 18116:209). Kiviä oli vähän eivätkä ne olleet tulen rapautta-
mia. Tasokaivausalueilla maalajit ja niiden järjestys olivat luonnolli-
sesti samat kuin edellä on selostettu koeojien yhteydessä (ks. profiili-
kartat; liitt. 8-9). Kodanpohjien keskellä (selvimmin ruuduissa E:6,
F:6, G:12, H:12, G:13, H:13) hiekka kuitenkin tuntui kaivettaessa ko-
vemmalta ja tiiviimmältä kuin syvennysten reunoilla, vaikka keskusten
ja reunojen maalajien välillä ei ollut silminnähtävää eroa.

Löytöjen jakaantumisessa kaivetulla alueella kiinnitti huomiota
se seikka, että kodanpohjien keskustojen tienoot (F:5, E:6 ; G-H:12,
G-J:13, G:14) olivat niukkalöytöisiä, kun taas lähempänä laitoja ole-
vasta osista löytyi paikoin hyvinkin runsaasti keramiikkaa. (Runsaslöy-
töisimmät ruudut olivat G:6, F-G:7, F-G:8 ; G-H:10, J-K:14, J-K:15 ;
vrt. pintakartta, liite 4.) Kodanpohjasyvennysten ulkoreunoilla löytö-
tiheys pieneni taas jyrkästi. Tästä hyvänä esimerkkinä oli koeruutu E:13,
jonka koillispäästä keramiikkaa löytyi kohtalaisesti, ruudun lounaispää
oli miltei löydötön ja viereisestä ruudusta D:13 ei löydetty mitään.
Ruudusta J:15, eritoten sen luoteisosasta löytyi runsaasti keramiikkaa,
mutta ruudun J:16 koeleikkaus oli aivan löydötön. Tämänkaltaisen löytö-
jen rajoittuminen puolustanee käsitystä, että nämä painanteet olisivat
todella jonkinlaisten rakennelmien paikkoja, olkootpa keramiikanpalojen
leviämistä estäneet rakennelmat sitten olleet asuinkotia tai jonkin-
laisia säilytystiloja.

Kesällä 1969 kaivettiin tasokaivauksen lisäksi koeleikkauksia
kodanpohjien 2 ja 3 väliseen tasaiseen maastonkohtaan sekä kodanpohjien
1 ja 2 lounaispuolelle juoksuhaudan ja maantien väliseen rinteeseen (ks.
kartat, liitt. 2-3). Tasanteella olleista koeleikkauksista ei löydetty
enempää kuin yksi saviastianpala; Se saatiin ruudusta T:25, joka sijait-
see 2 - 3 m:n päässä kodanpohja 3:n itäreünasta; reunaan asti ulottuvasta
ruudusta T:26 ei löydetty mitään. Koeleikkaukset kaivettiin 60 - 70 cm
syviksi. Maaperä oli koko alueella samanlaista: kunta 5 - 10 cm, huuht.
hiekka 5 - 10 cm ja sen alla karkeahko ruskea hiekka.

Juoksuhaudan ja maantien välisessä rinteessä ei tutkitulla alu-
eella ollut näkyvissä kodanpohjien kaltaisia syvennyksiä, mutta koeleik-
kauksista saatiin verraten runsaasti keramiikkaa. Täällä kunta ja huuht-

toutunut kerros olivat hyvin ohuet. Ruuduissa VIII: ja VII:13 noiden ohuiden pintakerrosten alla oli kovaksi pakkautunutta soraa ja sen alla vaaleaa soransekaista hietaa; sorakerroksen paksuus vaihteli 40:stä (ruudun VIII:13 lounaispää ja VII:13 koillispää) 70 cm:iin (ruutujen VIII: ja VII:13 raja). Ruudussa IV:13 oli ohuen pintakerroksen alla 50 - 65 cm soransekaista hietaa, jonka alla oli ruudun lounaispäässä savi, koillispäässä karkeaa kerrostunutta hiekkaa. Tästä ruudusta saadut löydöt olivat peräisin läheltä maan pintaa, korkeintaan 25 cm:n syvyydestä, mutta ruuduissa VIII: ja VII:13 saviastianpaloja löytyi vielä 60 cm:n syvyydestä (juuri ruutujen rajalta). Valitettavasti aika ja määrärahat loppuivat niin, ettei tämän löytöalueen laajuutta saatu määritetyksi.

Koko kaivausalueelta I saatiin talteen irrallisia löydöksiä seuraavasti:

	koeajat yms. 1968	tasokaiv. 1968	tasokaiv. 1969	koeleikk. yms. 1969	yht.
saviastianp.	n. 410	n. 6380	n. 6280	n. 270	n. 13340 kpl.
kivil.es.	1	3	19		23 "
kivil.es. katkelmia		6	5		11 "
kivil.isk.	2	129	120	1	252 "
kvartzsies.		1	5		6 "
kvartsi-isk.	9	55	87	3	154 "
piies.		7	3	1	11 "
pii-isk.		7	2		9 "
savies.katk.+ polt.savea		3	4		7 "
meripihkaes.		1			1 "
palanutta luuta		x	x	x	x
hiiltä	x		x		x

Keramiikka on nuorempaa tyypillistä kampakeramiikkaa (II:2) ja savias-tianpalaset ovat peräisin ylimalkaisesti arvioiden useasta kymmenestä erikokoisesta astiasta. Saven laihdukkeena on käytetty paitsi karkeaa hiekkaa myös kotilonkuoria, joiden jättämiä painanteita näkyy useissa palasissa. Monet astioista on silattu ulkopinnaltaan mustiksi, ja muuta-massa palasessa näkyy jopa mustalla värillä suoritettua jonkinlaisia viivakuvioita tavoittelevaa koristelua, mikä on suomalaisessa kampake-ramiikassa ennestään tuntematon piirre. (Ks. 17689:43,157, jotka sel-vimmät, epämääräisempiä ovat muutamat palat numeroissa 17689:48,96 ja 18116:2,68)

Alimmat löydöt saatiin 19,3 - 19,5 m ymp. korkeudelta koeleik-
kauksesta VIII:-VII:13, mutta kuten sanottu löytöalueen ulottuvuus juuri
tällä suunnalla jäi määrittämättä. — Kiintopisteinä käytettiin v. 1968
lähellä koeoja II:n kaakkoispäätä sijaitsevaa kantoa ja v. 1969 suurta
maakiveä, joka sijaitsee kodanpohja 1:n länsilaidalla, ruudussa D:7-8.
Kiintopisteiden korkeudet on vaakittu Laajakoskenjärven vedepinnasta,
joka peruskartan mukaan on 13,7 m ymp.; vaakituspäivänä (27.6.1968) jär-
vessä oli mv. Veli Porkan kertoman mukaan "normaali kesävesi". Vuoden
1968 kp. oli 7,75 m, v:n 1969 kp. 8,25 m järvenpintaa ylempänä, joten
niiden korkeuksiksi merkittiin 21,45 ja 21,95 m ymp.

Kaivausalue II

Harjanteen pohjoiskoillinen rinne on Leppäahon havaitsemien sy-
vennysten tienoilla varsin jyrkkä: maa laskeutuu täällä 35 - 40 m:n
matkalla 5 - 6 m. Rinteessä on näkyvissä kolme selvää kodanpohjaa. Lep-
pähon karttaan mrkitsemän neljännen syvennyksen kohdalla on kaksi
pientä hiekkakuoppaa niin, ettei kodanpohjaa enää voi selvästi havaita.
Kodanpohjat ovat jokseenkin samalla korkeudella vain muutaman metrim
päässä toisistaan. (ks. yleiskartta, liite 2)

Rinteeseen kaivetun sorakuopan länsilaidalle avattiin aluksi
18 m pitkä kaivaus, jota myöhemmin jatkettiin rinnettä ylöspäin 4 m.
Kuopan reunan muodon mukaan kaivausalueen leveys vaihteli 1 - 4 m,
kaikkiaan tuli tutkituksi n. 50 m². (ks. liitt. 2,18-19) Tämä kaivausalue
sivusi hiukan itäisintä kodanpohjaa ja käsitti myös sen kohdan sorakuopan
laidasta, missä oli näkyvissä tulisijan jäännökset. Maaperä oli saman-
laista kuin kaiv.alueella I : pinnassa ohut kunta ja huuhtoutunut krs.
ja niiden alla karkeaa hiekkaa tai soransekaisista hiekkaa (ks. profiili,
liite 19). Ruuduissa P:16 ja 17 pintakerrokset olivat sekavat kuten
profiilikarttasta näkyy; sekavuus johtunee siitä, että siinä on aikoi-
naan vesijohtoa kaivettaessa kasattuja maita. Kuten tasokartoista (liitt.
21-26) ilmenee kaivettiin ja kartoitettiin paikoin neljä, paikoin seit-
semän kaivauskerrosta; tämä sen mukaan kuinka löytöjä tai muita asutuksen-
jälkiä esiintyi. Ennen kaivauksen peittämistä ruutujen "pohjat" tarkis-
tettiin vielä lapioin.

Yleensä kaivetulla alueella ei voitu hiekassa erottaa varsinaista
kulttuurikerrosta värinsä tai kokoomuksensa puolesta, mutta jokunen
muusta hiekasta erottuva läiskä tavattiin (ks. tasokartat, liitt. 21-26).
Ruudussa P:7 oli huuhtoutuneessa kerroksessa n. 30 cm:n syvyyteen ulot-
tuva nokimaaläiskä, joka jatkui viereisen kaivamattoman ruudun P:6 alu-
eelle. Ruuduissa P:9, Q:9 ja P:12 oli epäyhtenäisiä lika- ja nokimaa-
läiskä, enimmäkseen neljännessä ja viidennessä kaivauskerroksessa eli

n. 30 - 55 cm:n syvyydessä, mutta ruutujen P:9 ja O:9 rajalla oleva likamaa ulottui 70 cm:n syvyyteen. Aivan ruudun P:11 länsirajalla ilmaantui heti huuhtoutuneen kerroksen alta näkyviin vajaan metrin pituinen alue punaiseksi värjäytyntä hiekkaa, joka ulottui n. 20 cm:n syvyyteen. Puhasta hiekkaa oli ruudun laidassa ainoastaan n. 15 cm:n leveydeltä, mutta esiintymä jatkui ilmeisesti kaivamattoman ruudun O:11 puolelle. Hiekkakuopan seinämässä näkynyt ruudussa Q:14 sijainnut liedenjäännös ulottui n. 30 cm:n syvyydestä 65 cm:n syvyyteen. (Ks. profiili, tasot 4-6 ja kuvat 39-41, liitt.20,24-26,39) Kivet olivat jonkin verran tulen rapauttamia ja nokimaa voimakkaan mustaa; hiiliä liedessä oli vain niin pieninä nokareina, ettei niitä saanut talteen edes näytteeksi.

Irrallisia löydöksiä kaiv.alueelta II saatiin talteen seuraavasti:

saviastianpaloja	n. 1970 kpl. (nuor. tyypillistä kampakeram.)
kivilajikaapimen katk.	1 "
kivilaji-iskoksia	63 "
kvartsi-iskoksia	9 "
piiesineitä	2 "
palanutta luuta	

Lisäksi poimittiin sorakuopan pohjalle vierineestä maasta n. 90 saviaastianpalaa ja pari kivilaji-iskosta. Runsaslöytöisimpiä olivat ne ruudut, joissa oli selviä lika- ja nokimaaläiskiä (lukuunottamatta ruutua P:7): P: ja Q:9, P:11 ja P:12; nämä ruuduthan olivat myös lähellä yhden kodanpohjan reunaa. Niukkalöytöisimpiä olivat ylin ruutu P:7 sekä lähinnä tulisijaa sijainneet ruudut Q:13, P: ja Q:14, P: ja Q:15. Alimmat löydöt ovat ruudusta P:17, n. 19,5 m ymp. korkeudelta, mutta selvittämättä jäi kuinka alas löytöjä olisi ulottunut. Joka tapauksessa hiekkakuopan seinämästä löytyi keramiikkaa alempaakin kuin 19,5 m ymp., nimittäin kaivon läheltä suunnilleen siltä kohdin, missä 19 m:n käyrä osuu sorakuopan reunaan (ks. yleiskartta, liite 2). — Vaakituksissa käytettiin kiintopisteenä kuusenkantoa, joka sijaitsee ruutujen O:9 ja P:9 rajalla. Sen korkeudeksi saatiin 22,35 m ymp. (= 8,65 m Laajakoskenjärven vedenp. yläp.) vaakittuna kaivausalue I:n kiintopisteestä.

Kesällä 1968 mv. Veli Porkka toi kaivaukselle tämän asuinpaikkaharjanteen itäpuolelta juurikasmaaltaan löytämänsä piikärjen KM 17691. Kärki oli tullut esille juurikkaiden harvennuksen yhteydessä haralla maata raaputettaessa, joten se oli ollut miltei maanpinnassa. Löytöpaikka sijaitsee n. 125 m kaivausalueesta I suuntaan 12-00 ja n. 250 m Porkan talosta suuntaan 18-00 (ks. peruskartta, liite 1, ja kuva 2, liite 28). Paikka on tasaista kivetöntä savipeltoa; kaiv.alueen I kp:stä vaakittuna sen korkeus on 15,5 m ymp. Tarkastuksessa ei pellolla havaittu mitään esihistoriallisen asutuksen jälkiä.

Helsingillä 6.2.1970 Aimo Kelusmaa

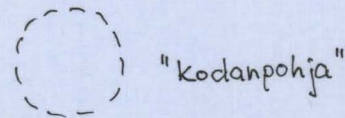
KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

A. Kehusmaa 1968 ja 1969

Yleiskartta

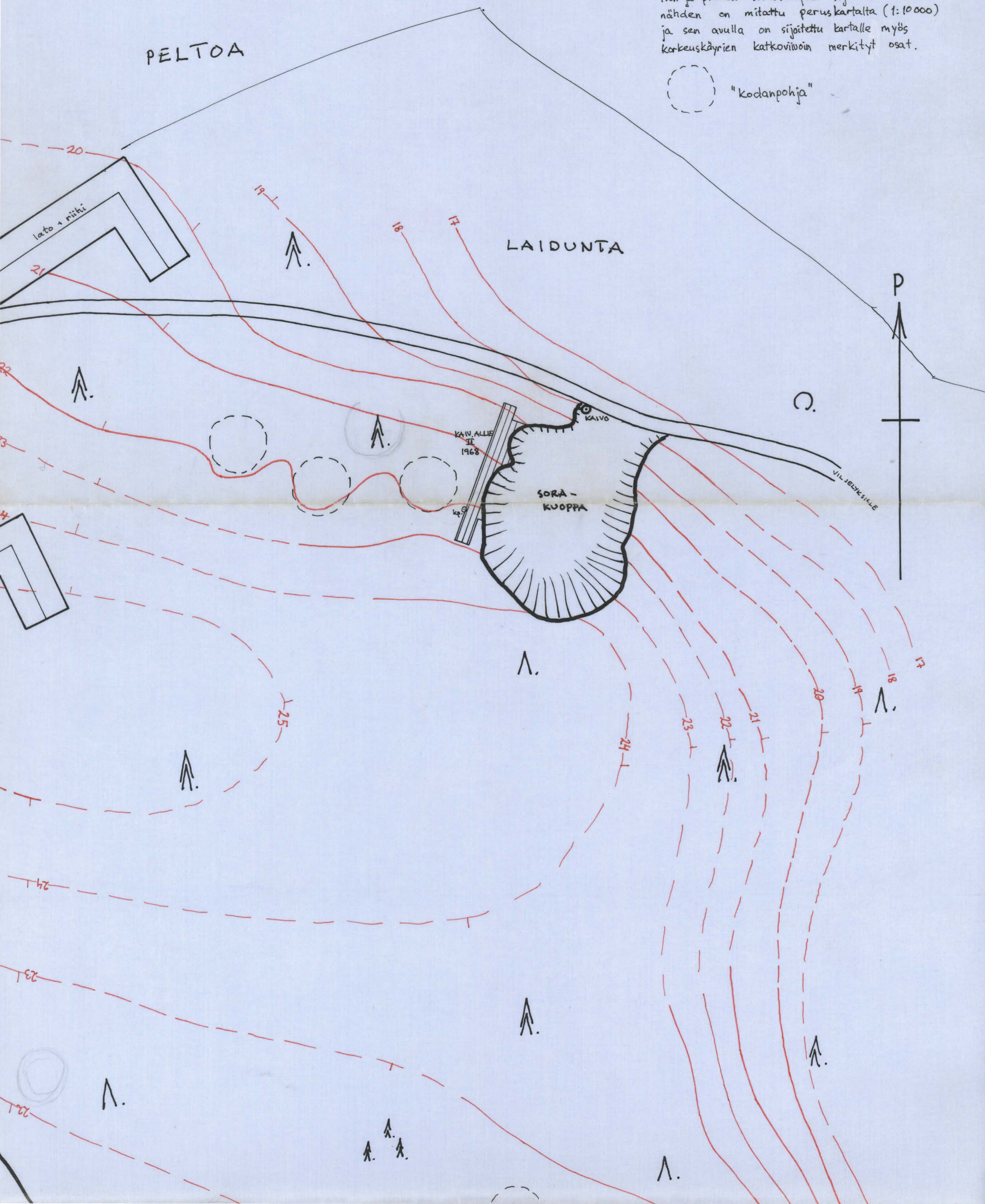
mittak. 1:500

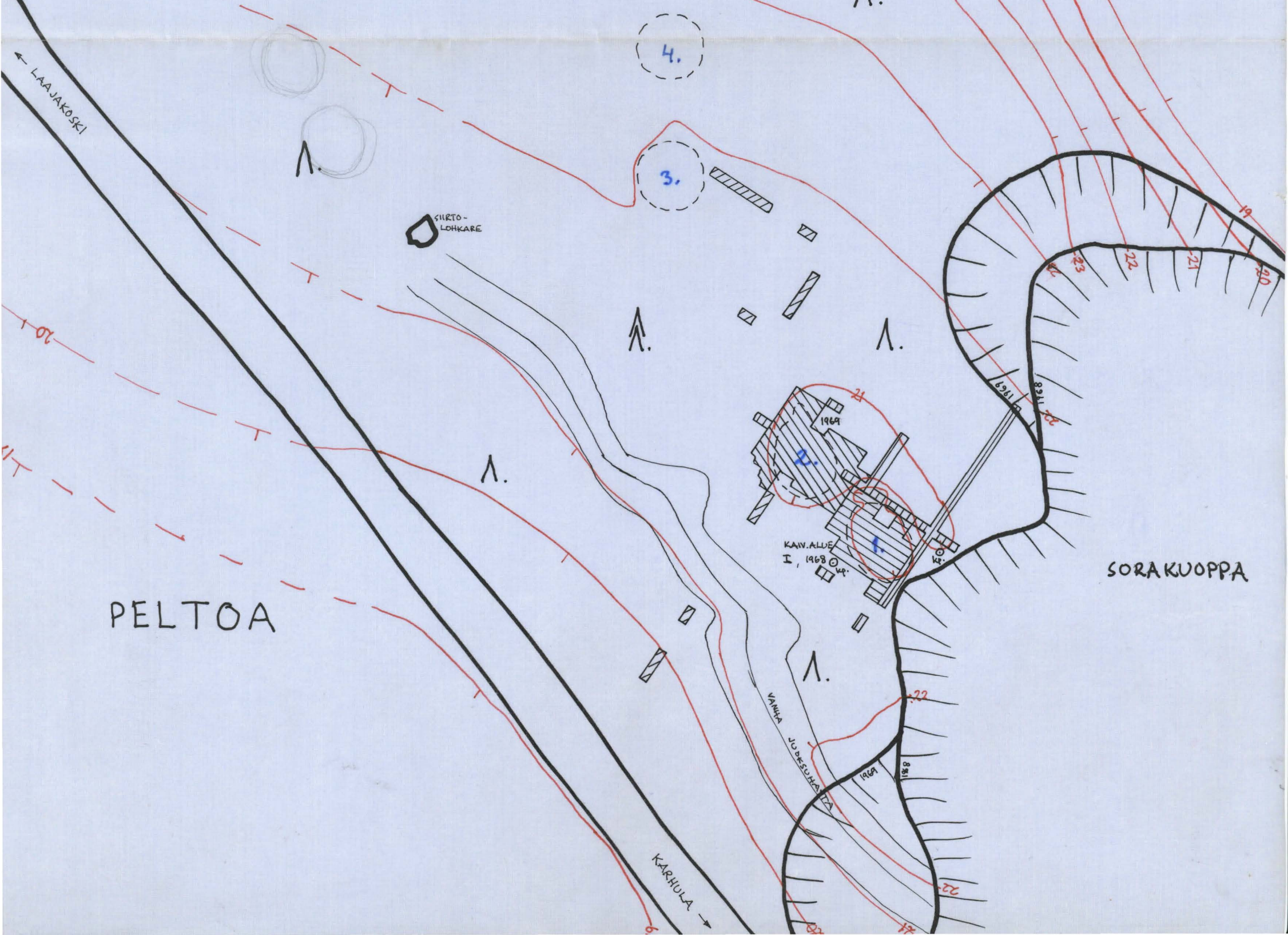
ison ja pienen sora-kuopan sijainti toisiinsa nähden on mitattu peruskartalta (1:10000) ja sen avulla on sijoitettu kartalle myös korkeuskäyrien katkoviivojen merkityt osat.

PELTOA

L Aidunta

LAAJAKOSKI →

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

kaiv.alue I
A. Kehusmaa 1968 ja 1969
mittak. 1:200

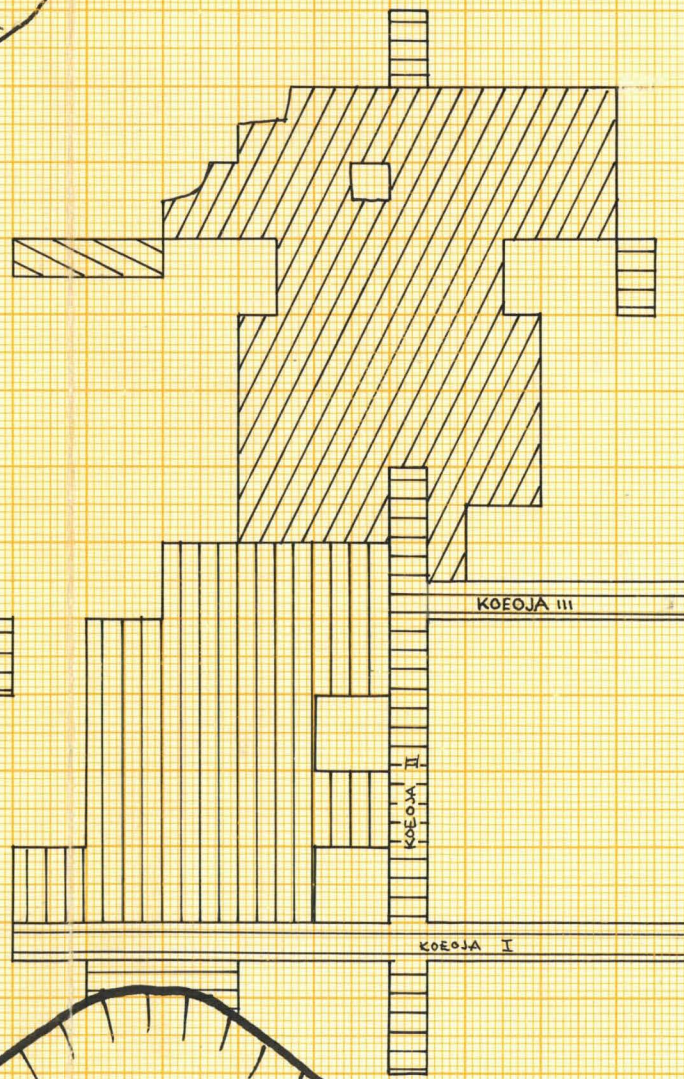
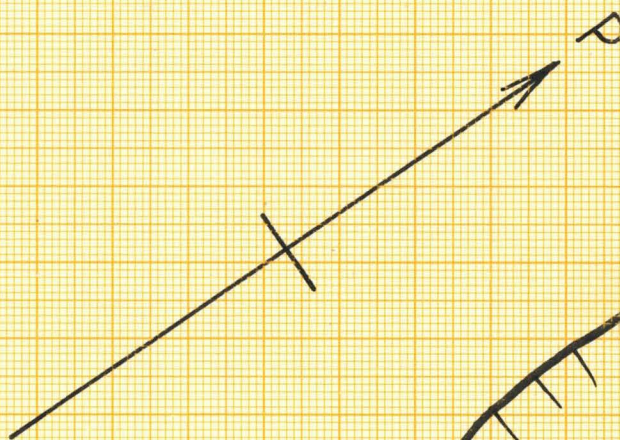
	1968	tasokaivausalueet
	1969	
	1968	koeleikkaukset
	1969	

← KARHULA

KARHUA SUOKSUTAUTA

XI X IX VIII VII VI V IV III II I A B C D E F G H J K L M N O P Q R S T U V X Y

28
27
26
25
24
23
22
21
20
19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2

1969

1968

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

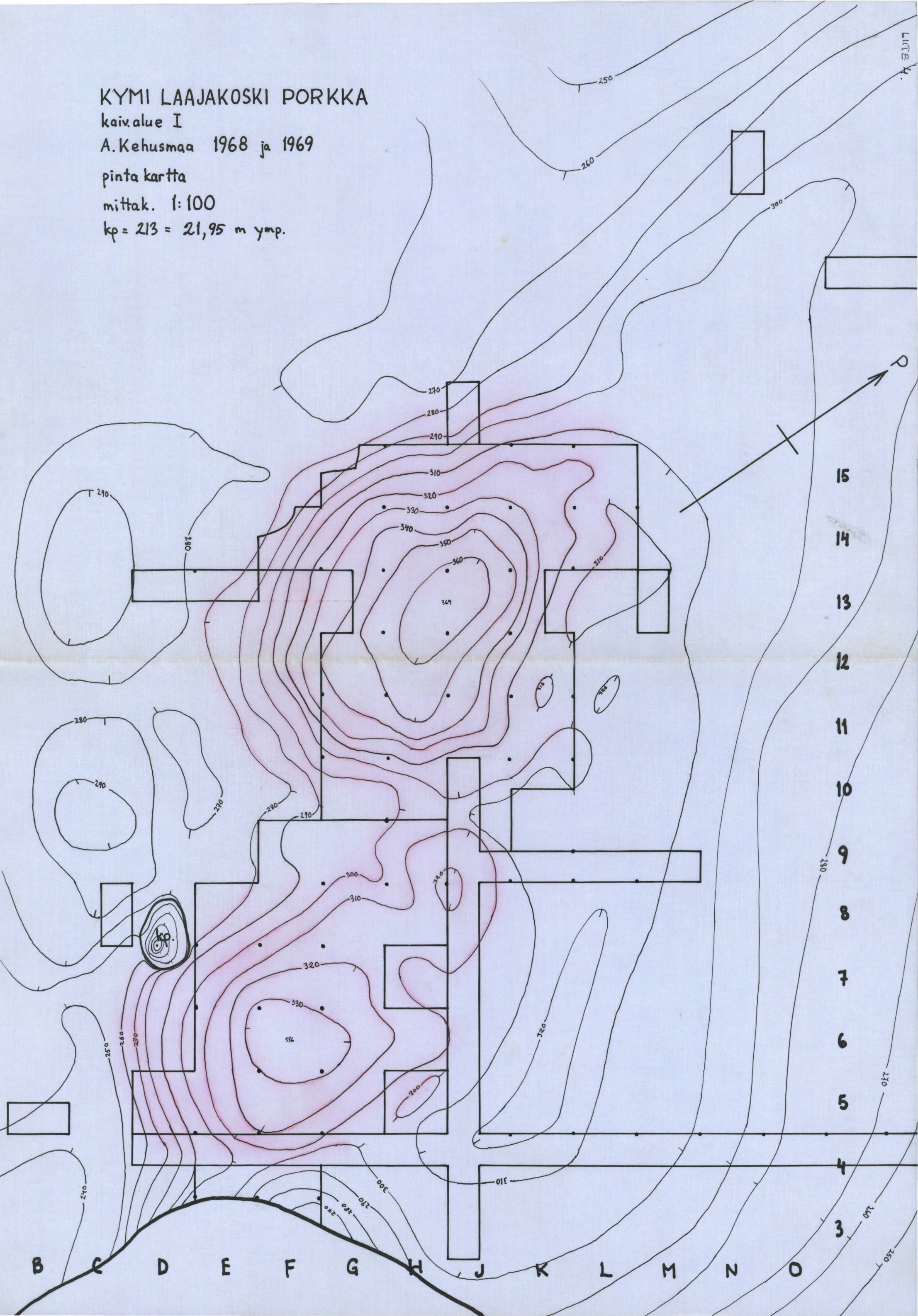
kaivalue I

A. Kehusmaa 1968 ja 1969

pinta kartta

mittak. 1:100

kp = 213 = 21,95 m ymp.

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

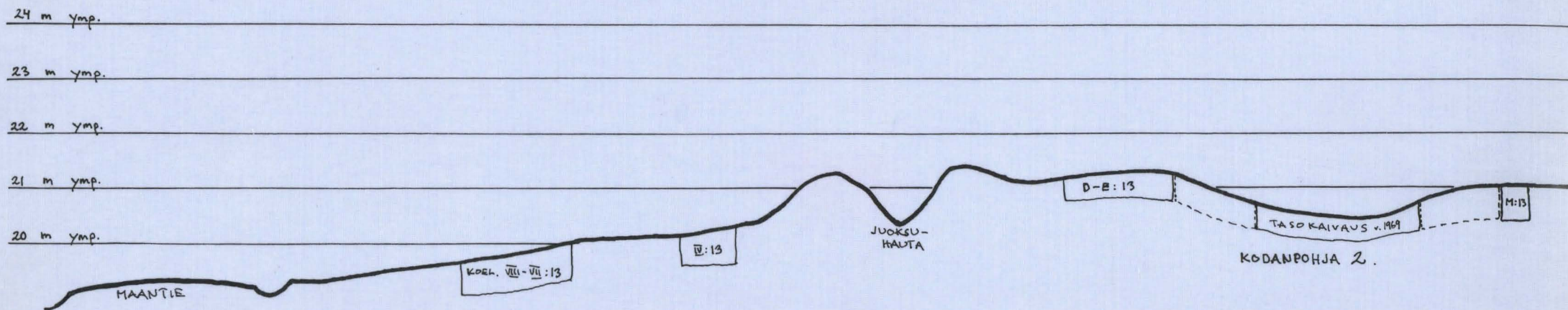
kaiv.alue I

A. Kehusmaa 1968 ja 1969

pinta profiili ruuturivien 13 ja 14 rajalta kaakosta kats.

mittak.: vaakas. 1:200

pystys. 1:100

24 m ymp.

23 m ymp.

22 m ymp.

21 m ymp.

20 m ymp.

19 m ymp.

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA I

kaiv. alue I

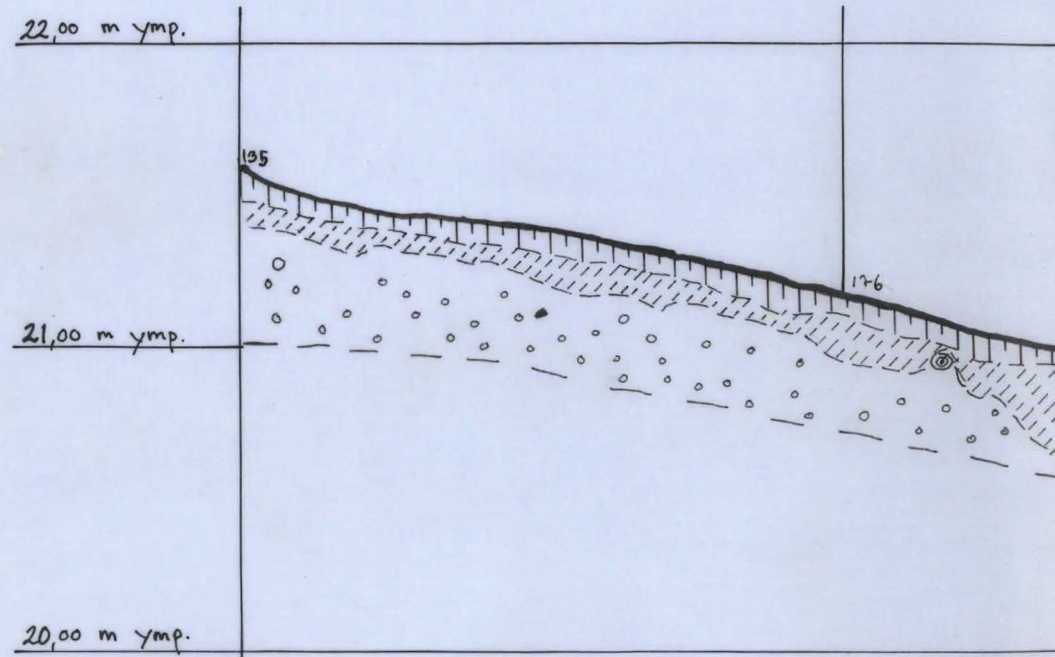
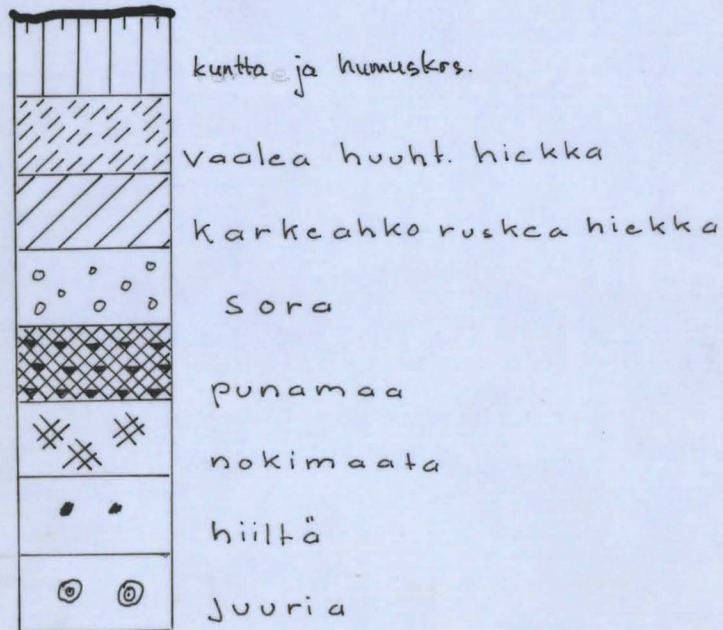
KOEOJA I:n LUOTEISSEINÄN PROFIIILI

kp = 146 = 21,45 m ymp.

1:25

A. KEHUSMAA 1968

D

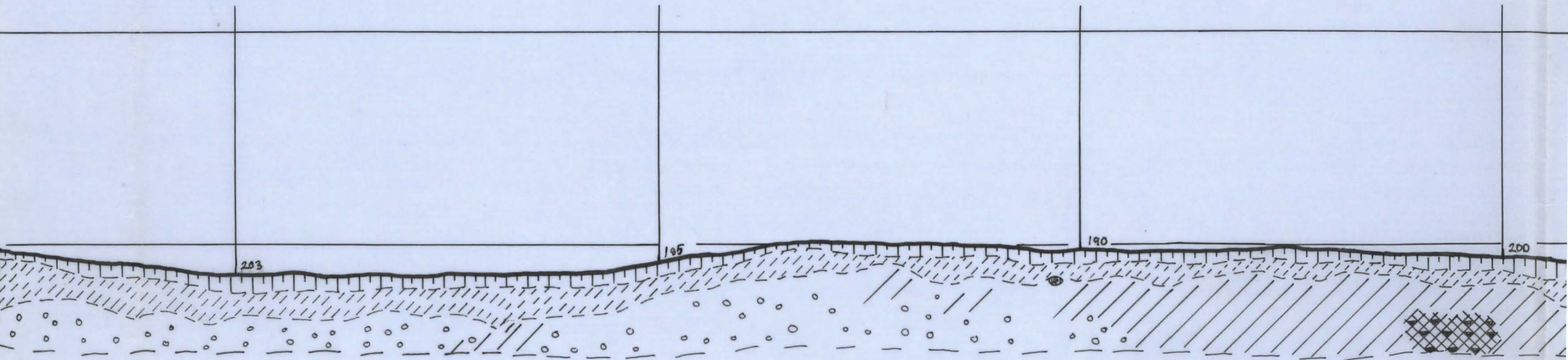

E

F

G

H

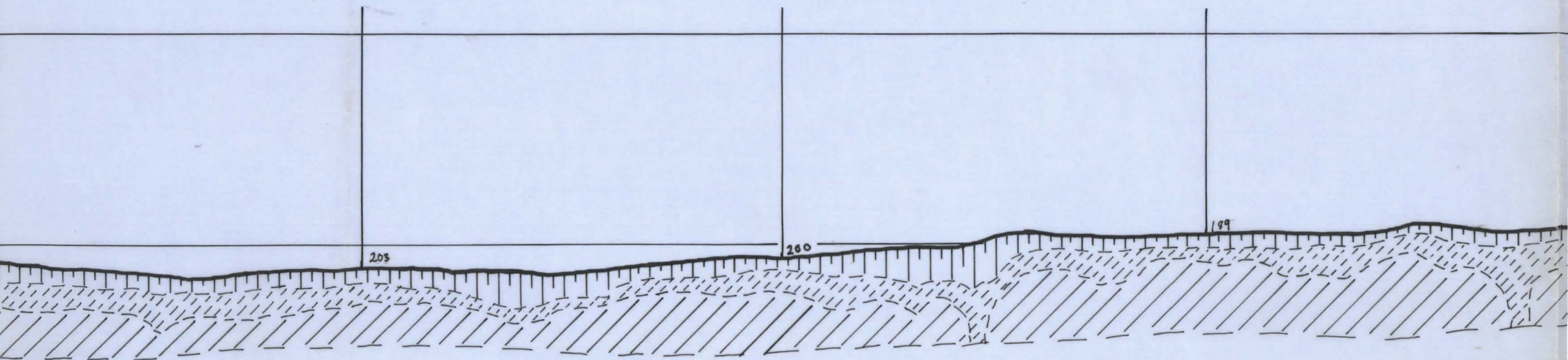

J

K

L

M

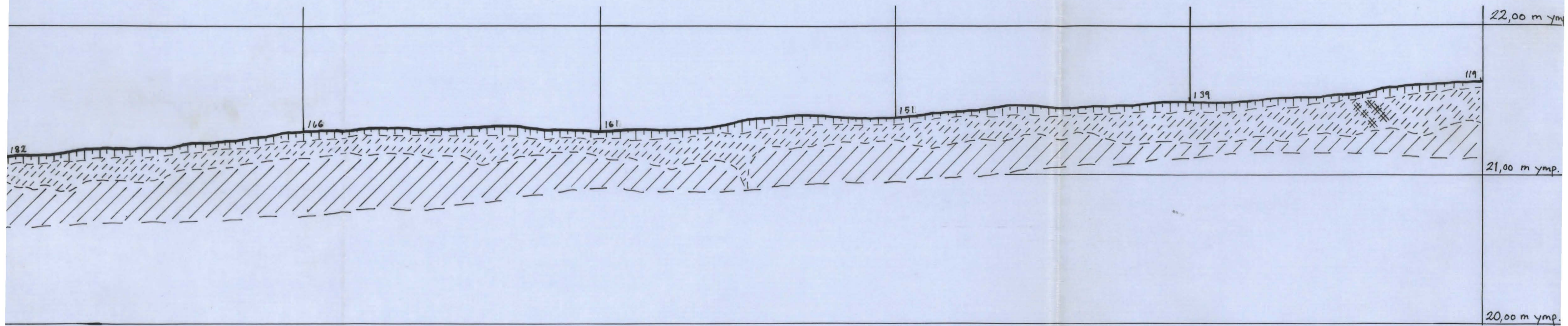
N

O

P

Q

R

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

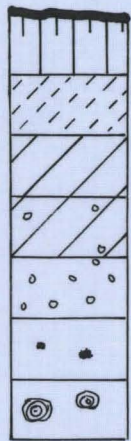
kaivalue I

A.Kehusmaa 1968

koeaja II:n lounaisseinämän profiili

mittak. 1:25

kp = 146 = 21,45 m ymp.

kuntta ja humuskr.

vaalea huuht. hiekka

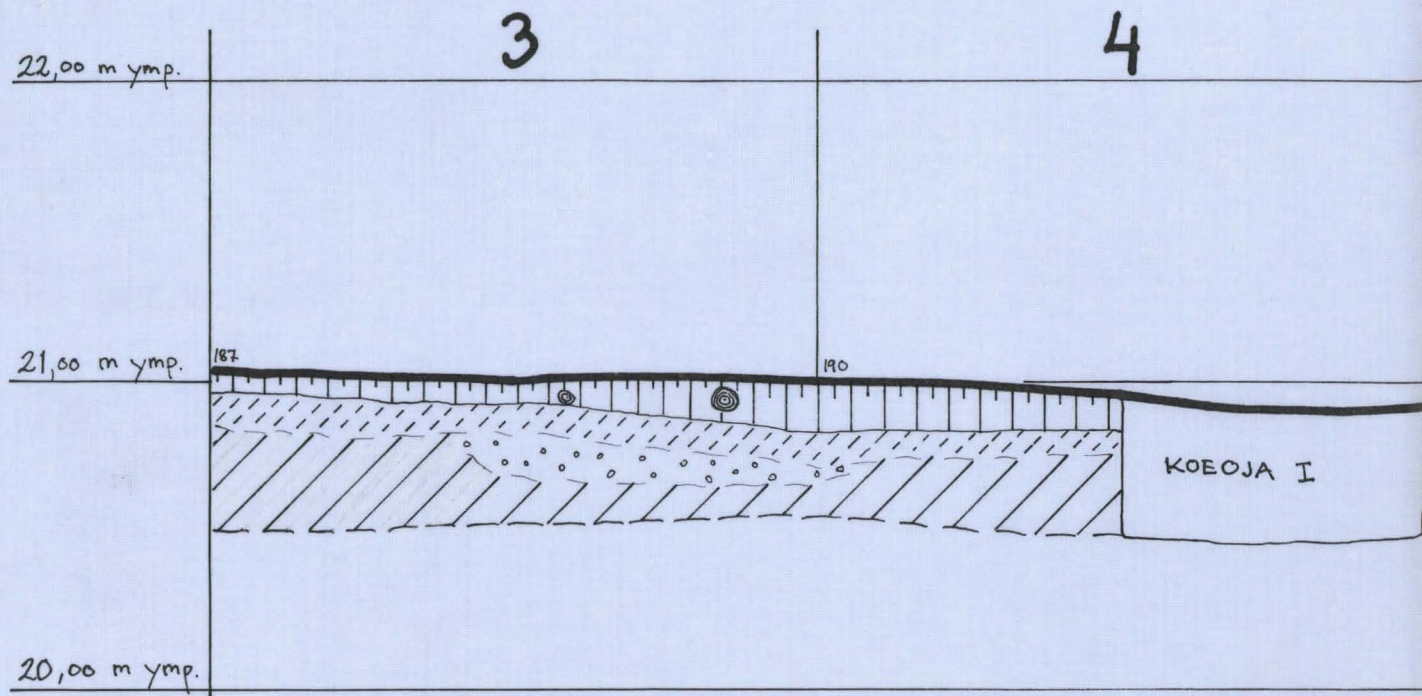
karkeahko ruskea hiekka

sorasek. hiekka

sora

hiiliä

juuria

5

6

7

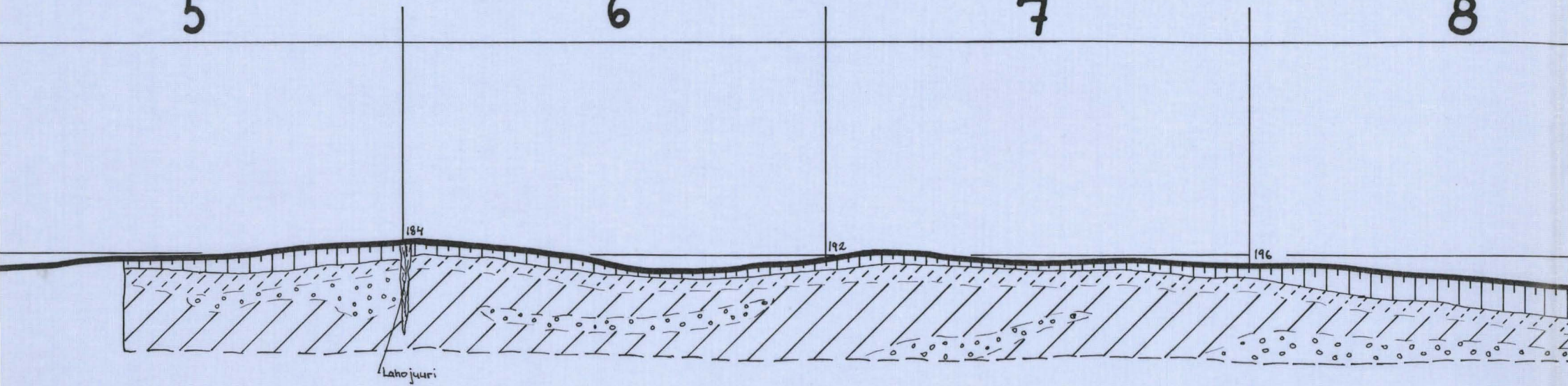
8

184

192

196

Lahojuuri

8

9

10

22,00 m ymp.

196

207

189

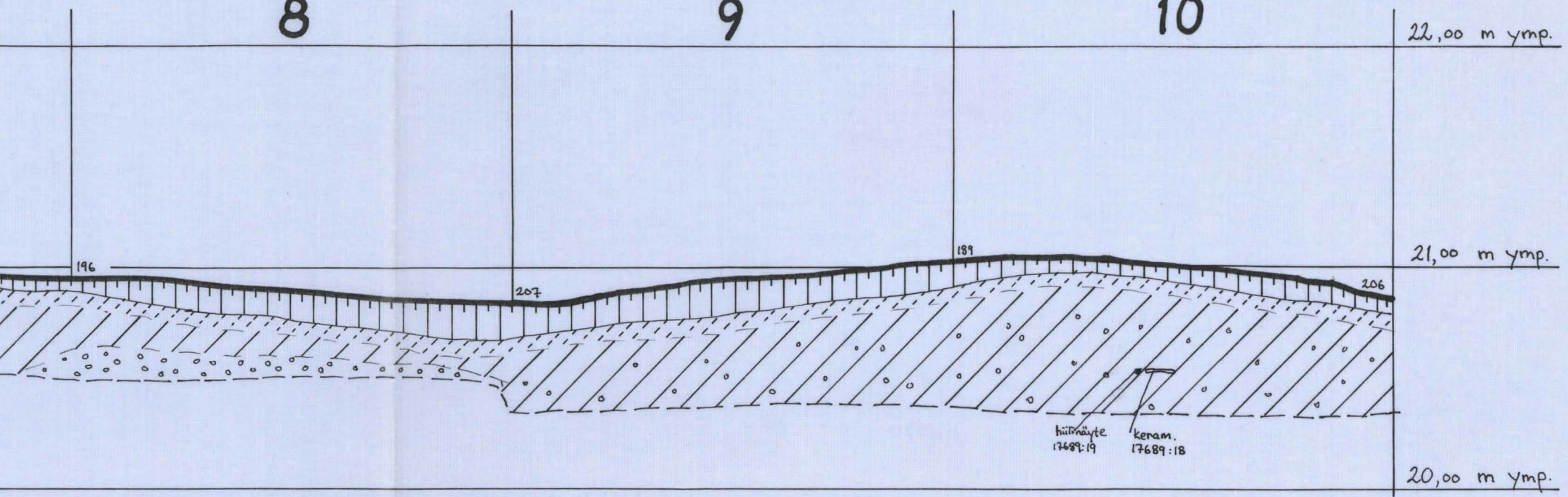
206

21,00 m ymp.

hiltäyte
17689:19

keram.
17689:18

20,00 m ymp.

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

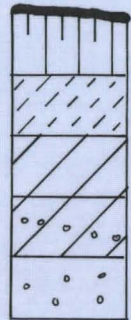
kaiv.alue I

A. Kehusmaa 1968

profiili ruuturivien 7 ja 8 rajalta kaakosta koits.

mittak. 1:25

kp = 146 = 21,45 m ymp.

kunta ja humuskr.

vaalea huuh. hiekka

karkeahko ruskea hiekka

soransek. hiekka

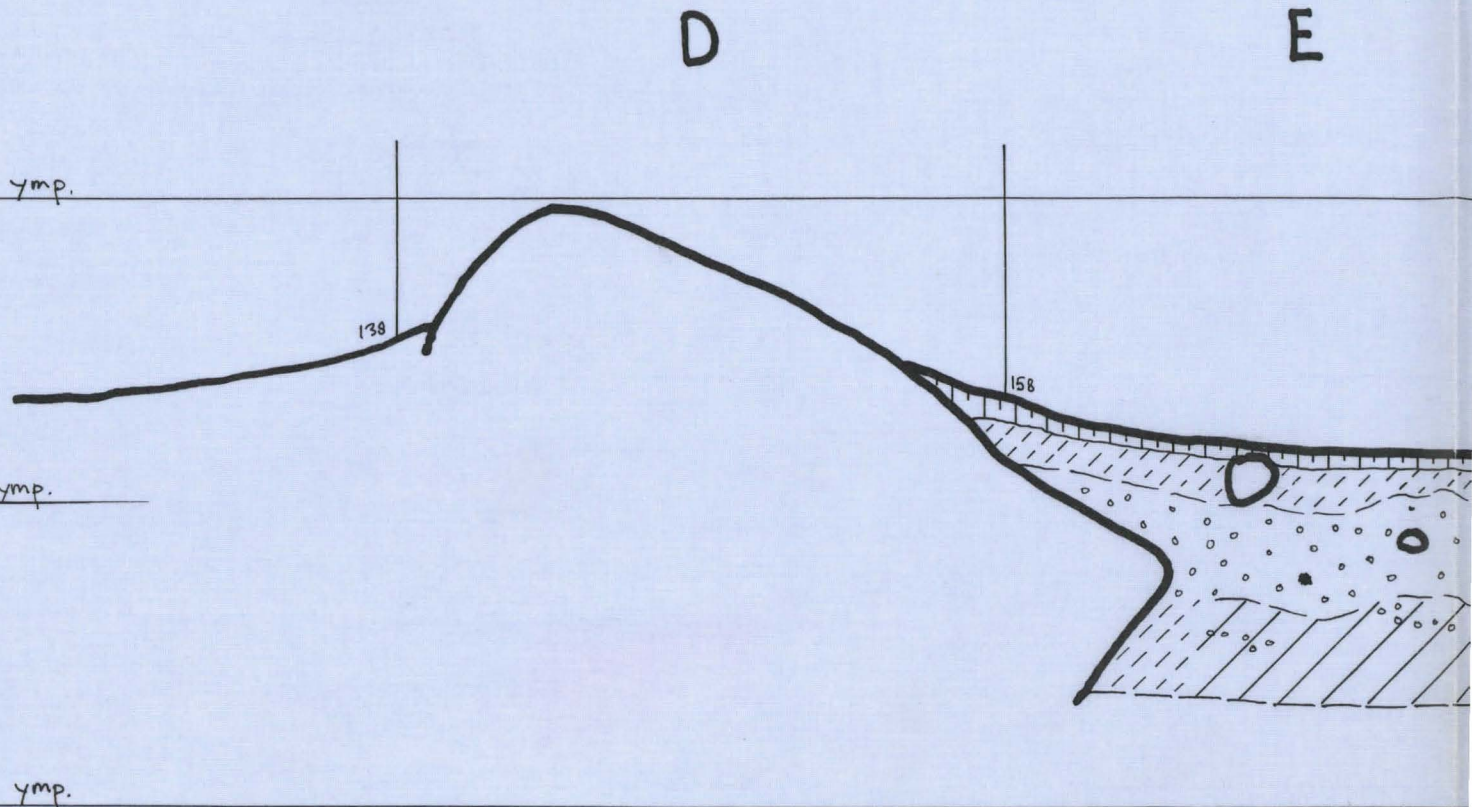
sora

○ kivi

22,00 m ymp.

21,00 m ymp.

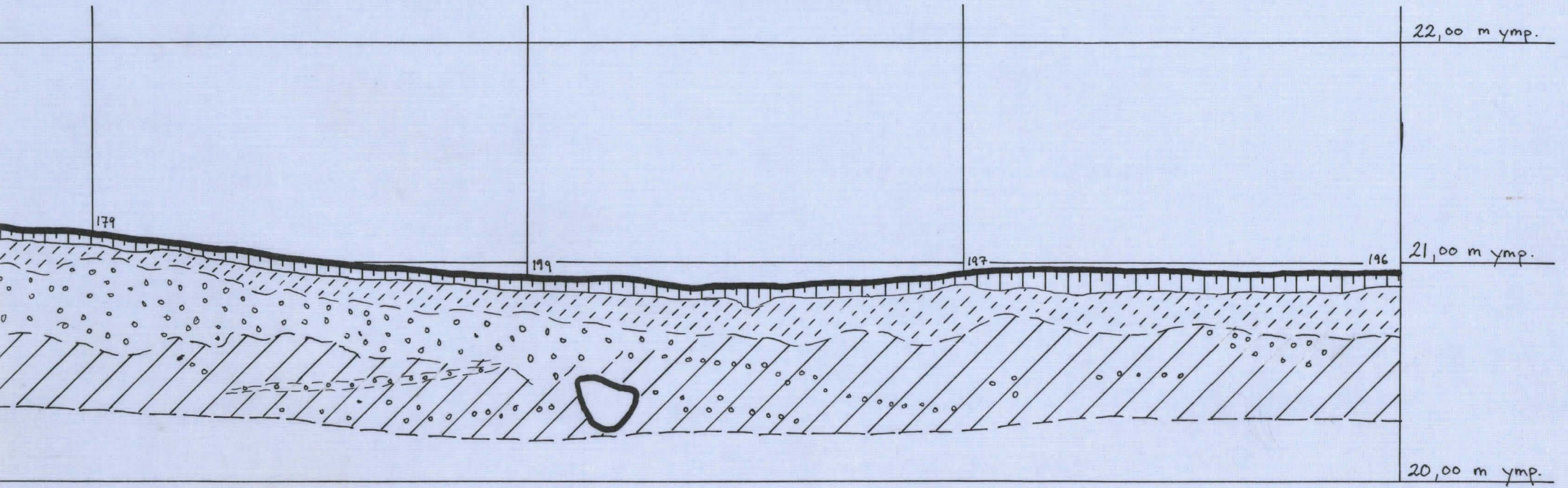
20,00 m ymp.

F

G

H

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

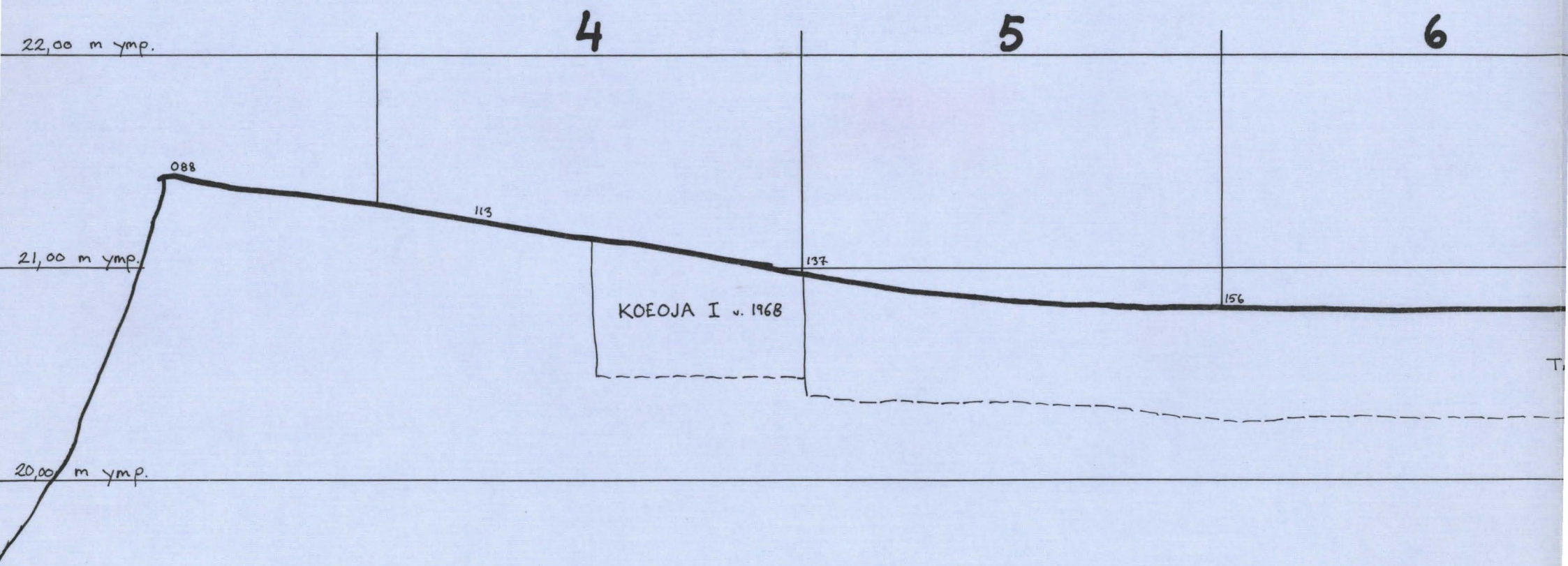
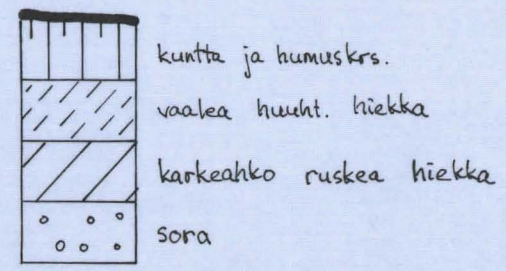
kaiv.alue I

A. Kehusmaa 1968 ja 1969

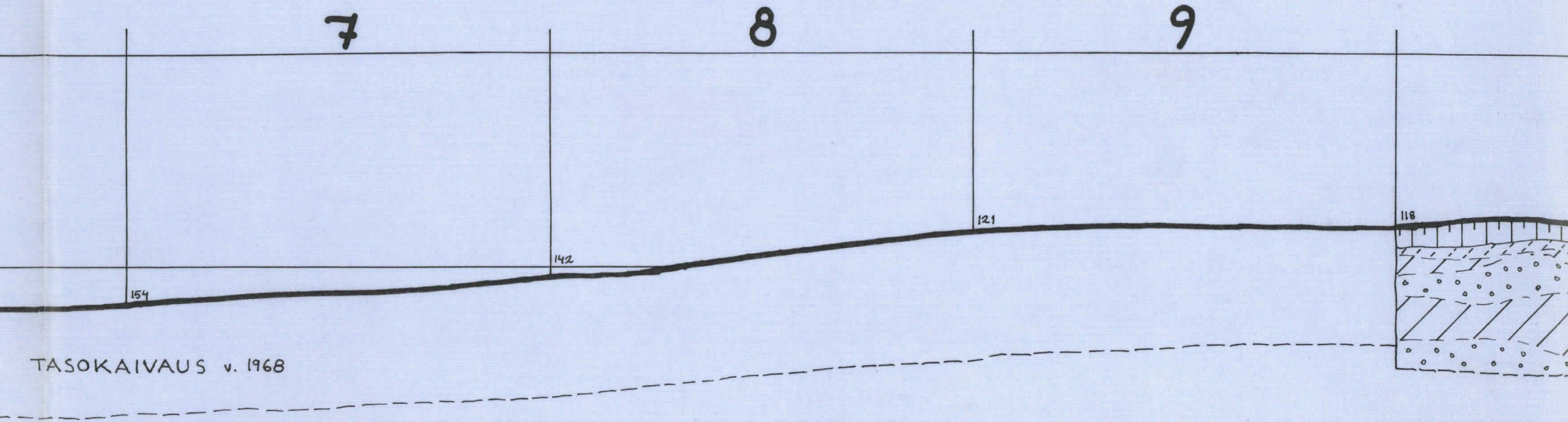
profiili ruuturivien F ja G rajalta koillisesta kats.

mittak 1:25

kp = 040 = 21,95 m ymp.

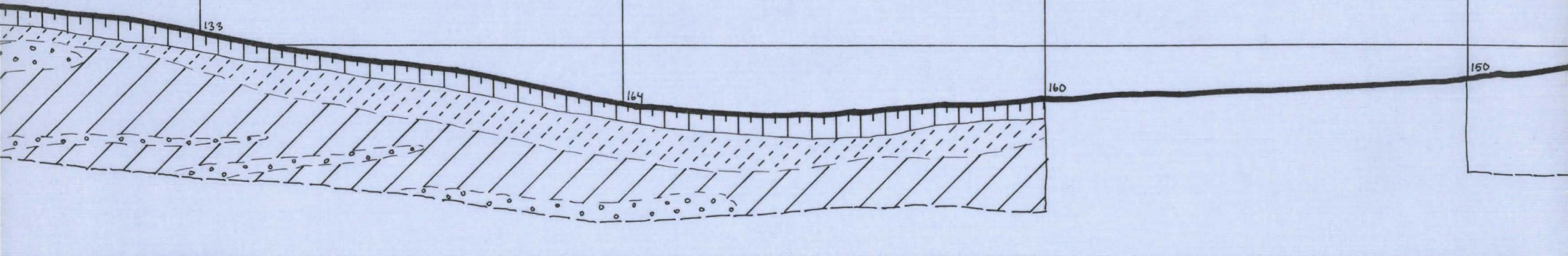
TASOKAIVAUS v. 1968

0

11

12

13

133

164

160

150

14

15

16

17

22,00 m ymp.

127

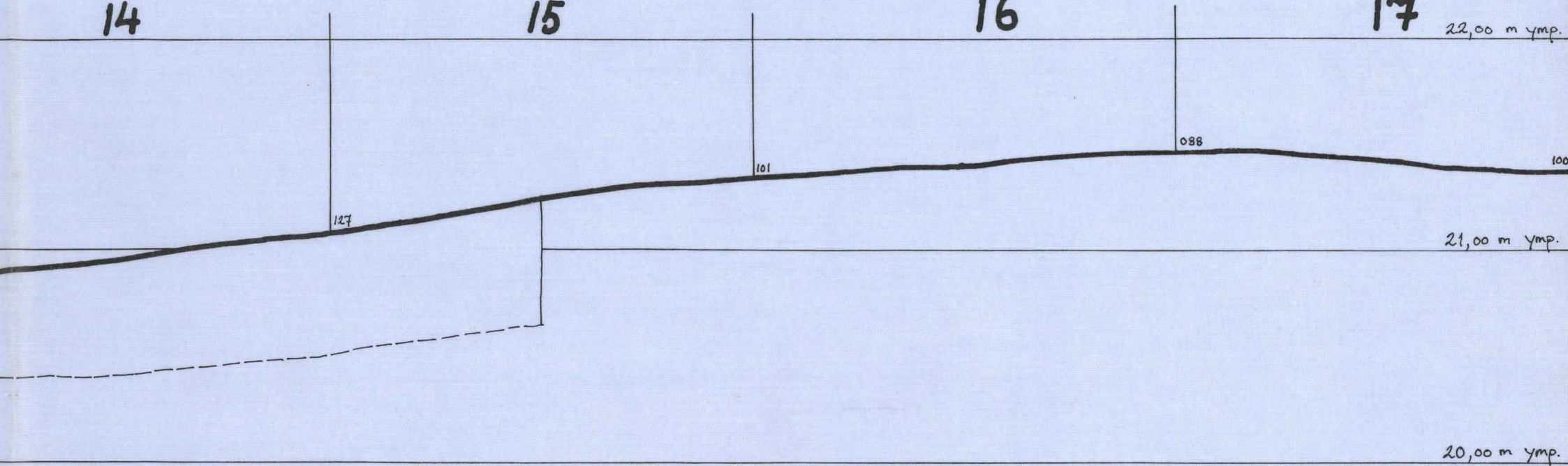
101

088

100

21,00 m ymp.

20,00 m ymp.

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

kaiv.alue I

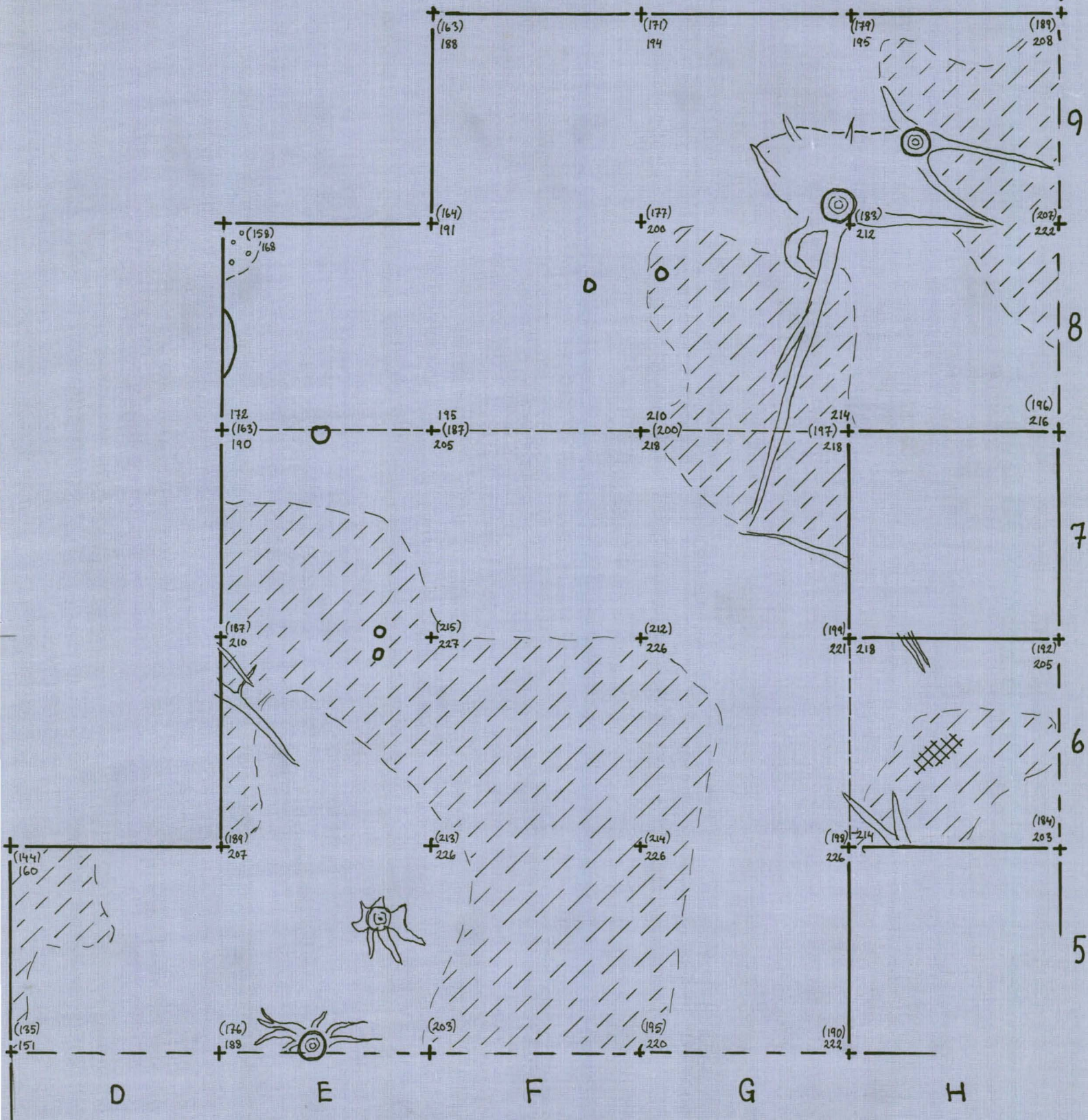
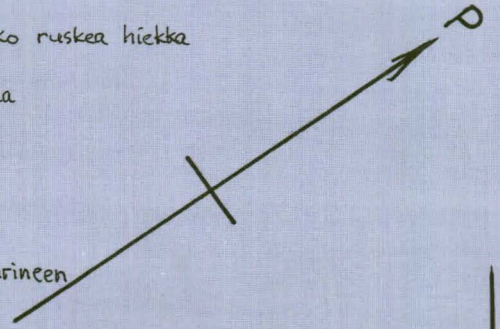
A.Kehusmaa 1968

( )
pinta ja taso 1

mittak. 1:50

kp = 146 = 21,45 m ymp.

Legend:
- Diagonal hatching: vaalea huuhnt. hiekka
- Horizontal hatching: karkeahko ruskea hiekka
- Cross-hatching: mokimaa
- Dotted pattern: sora
- Circle: kivi
- Tree symbol: puu juurineen

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

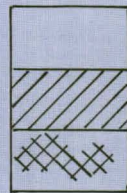
kaiv.alue I

A. Kehusmaa 1968

taso 2

mittak. 1:50

kp = 146 = 21,45 m ymp.

karkeahko ruskea hiekka

likamaa (harmaanruskea edellistä tiiviimpi hiekka)

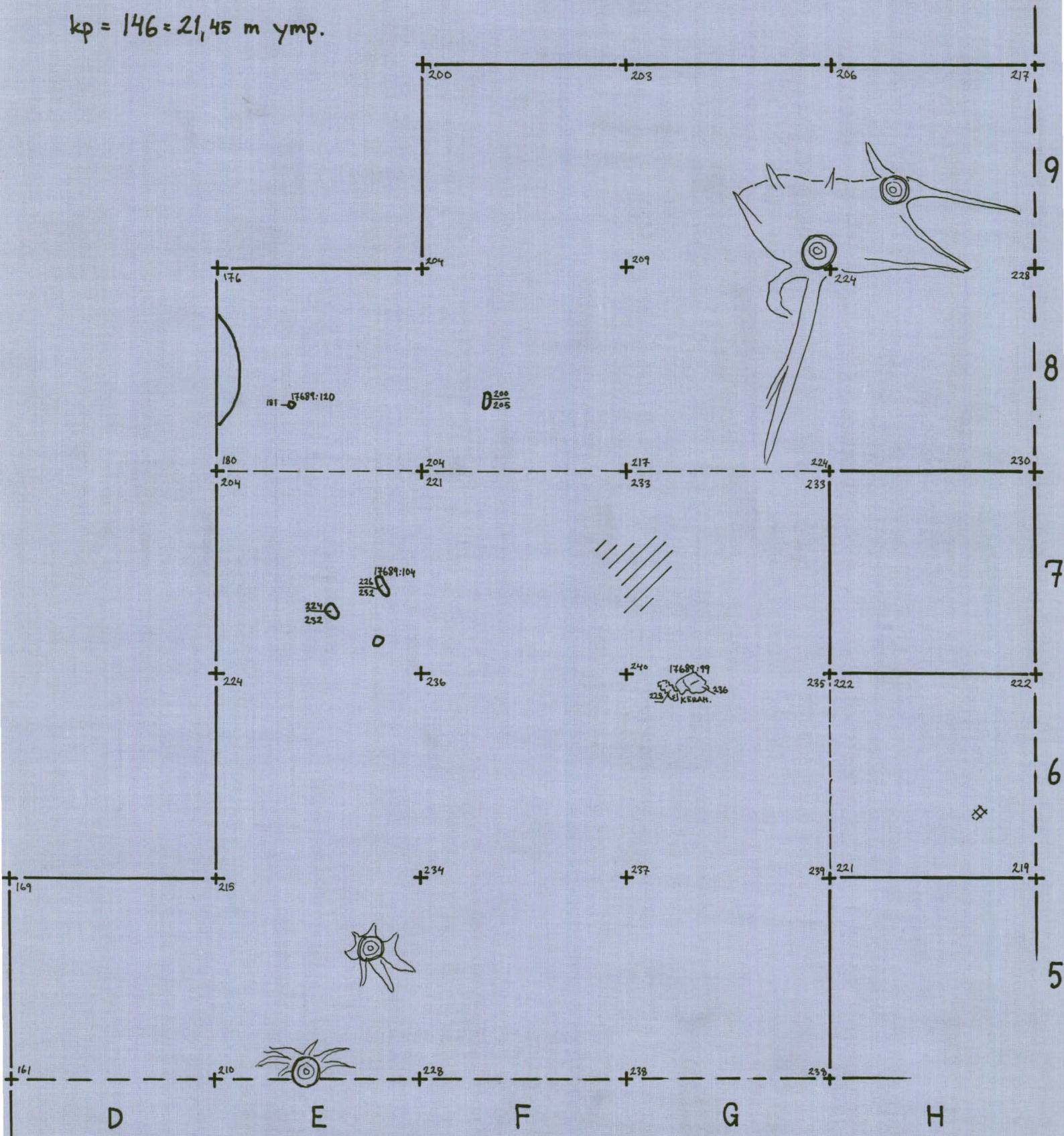
nokimaa

kivi

puu juurineen

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

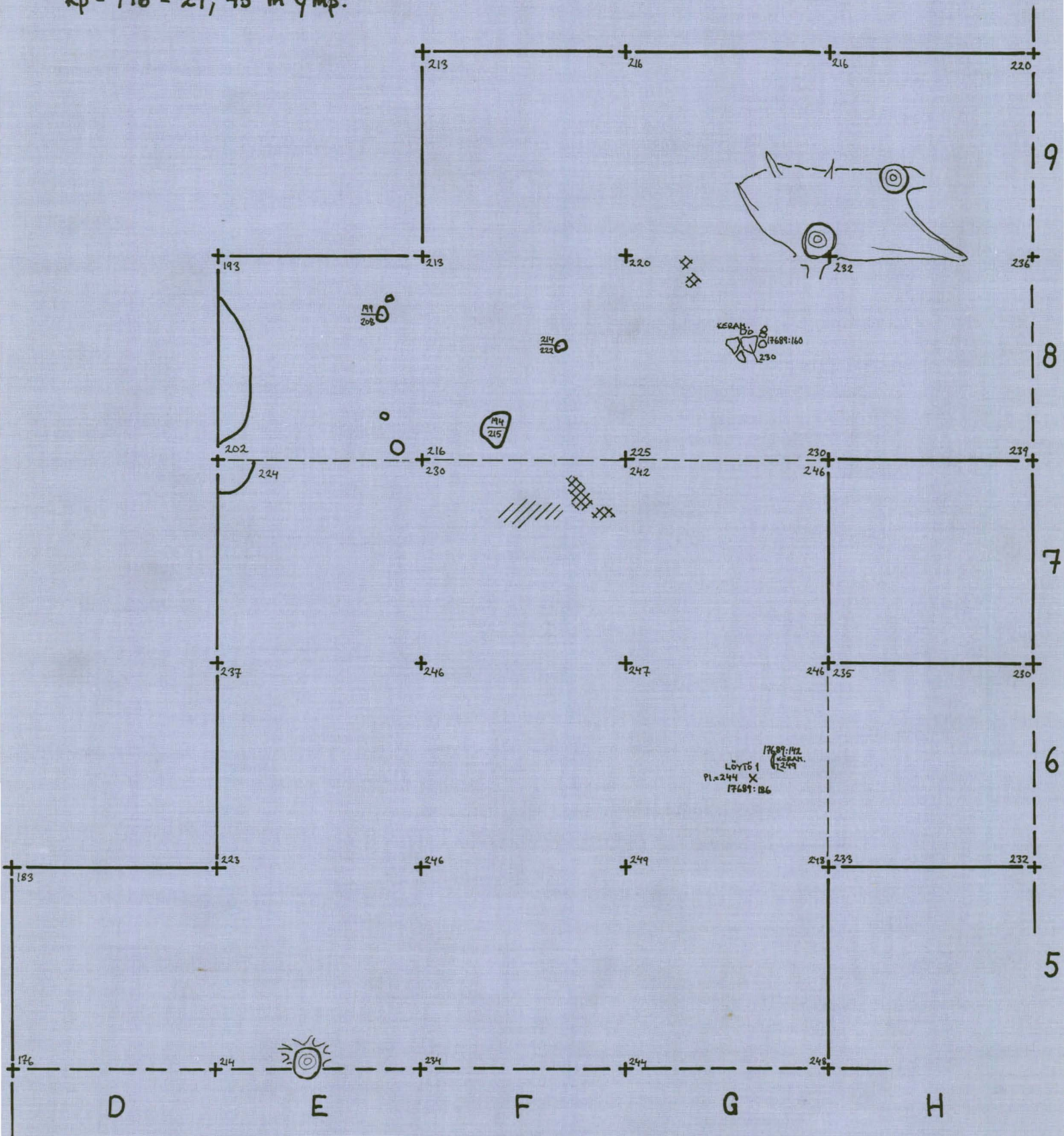
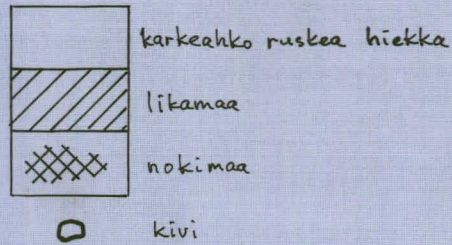
kaiv.alue I

A.Kehusmaa 1968

taso 3

mittak. 1:50

kp = 146 = 21,45 m ymp.

KYMI LAAJAKOSKI PORKKKA

kaivalue I

A.Kehusmaa 1968

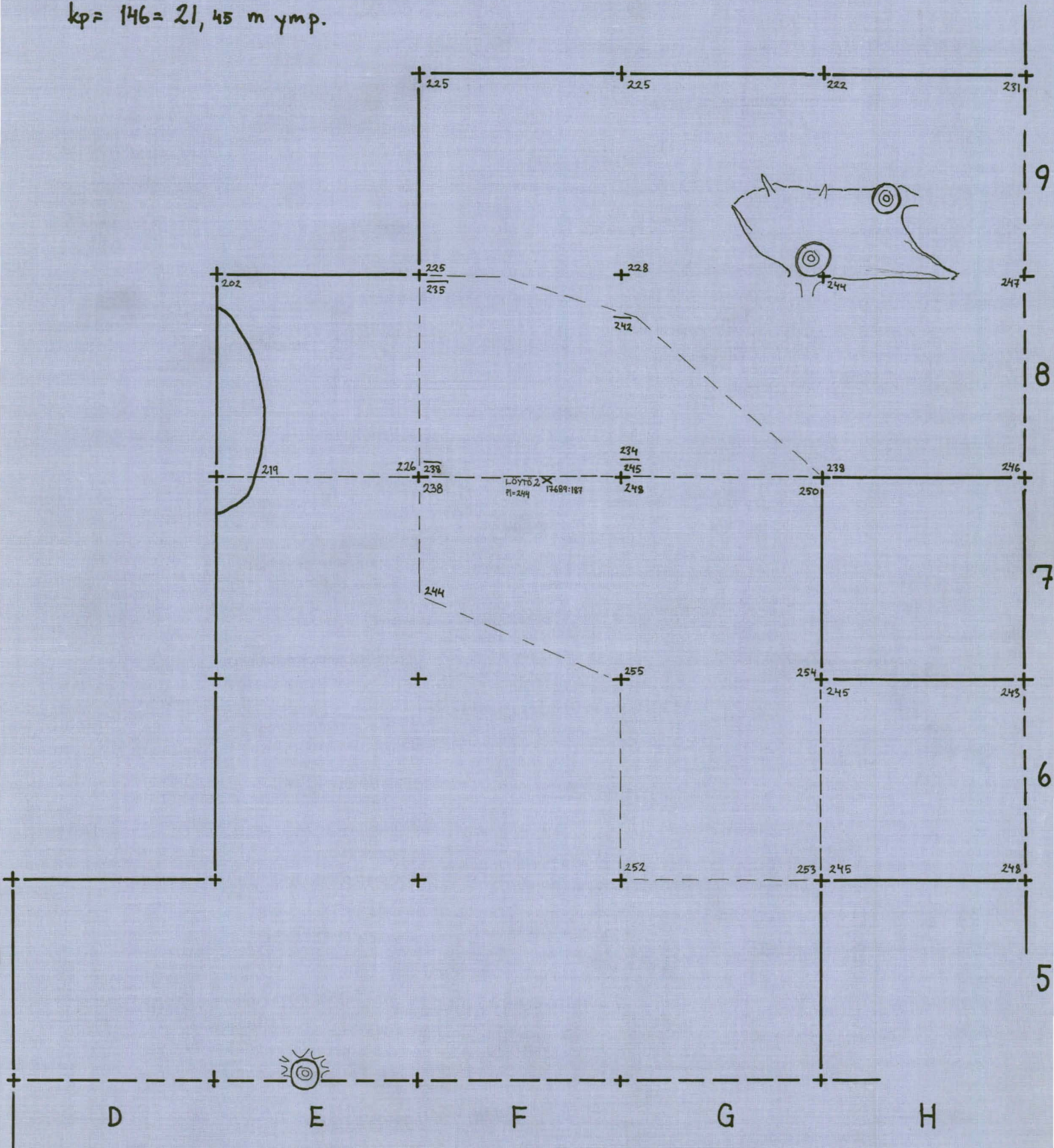
taso 4 ja 5

mittak. 1:50

kp = 146 = 21,45 m ymp.

karkeahko ruskea hiekka

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

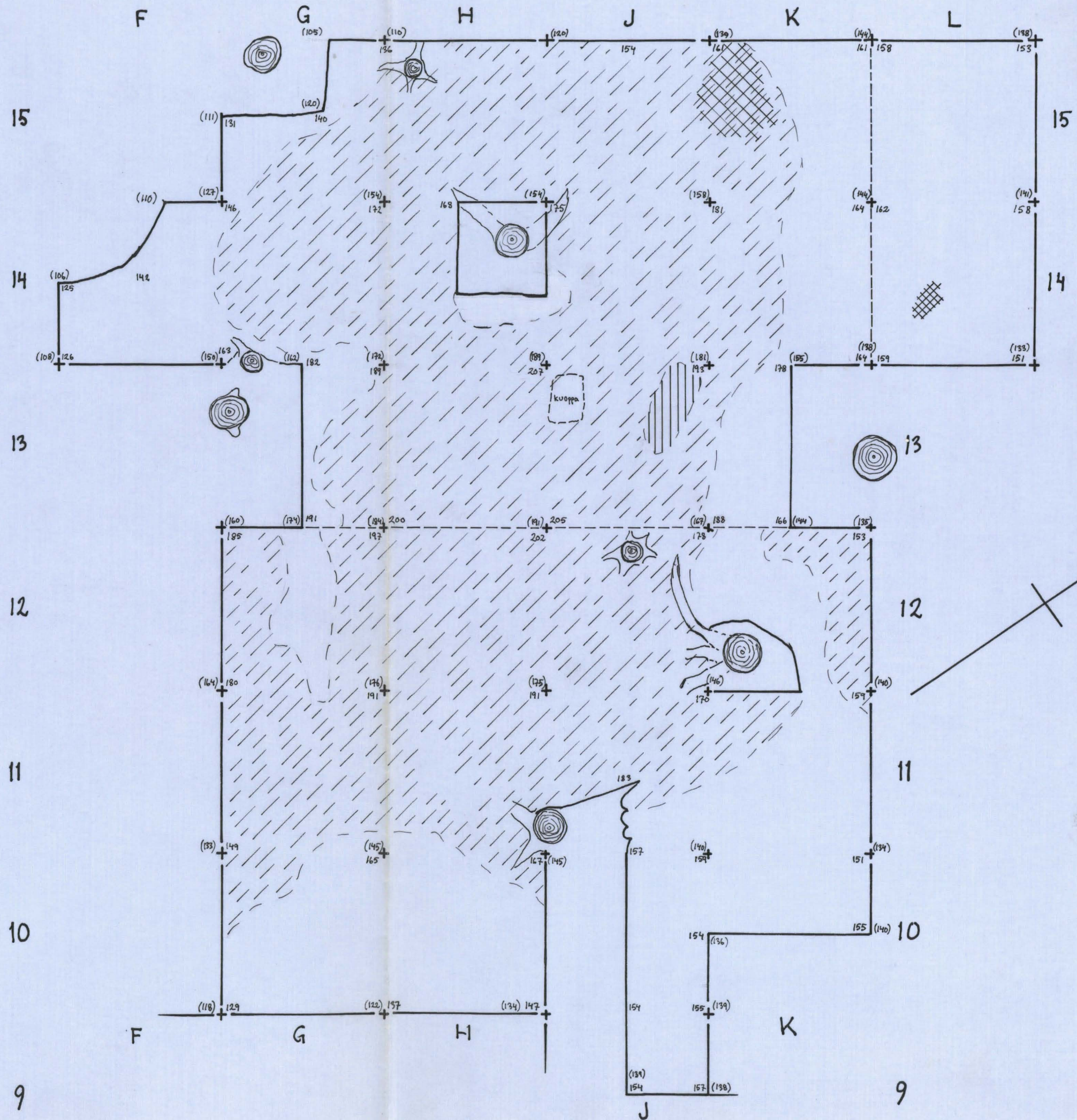
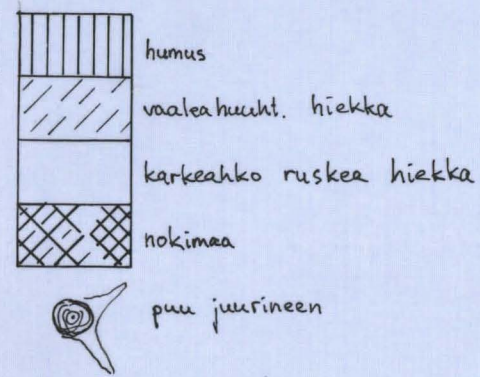
kaiv.alue I

A.Kehusmaa 1969

pinta ja taso 1

mittak. 1:50

kp = 040 = 21,95 m ymp.

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

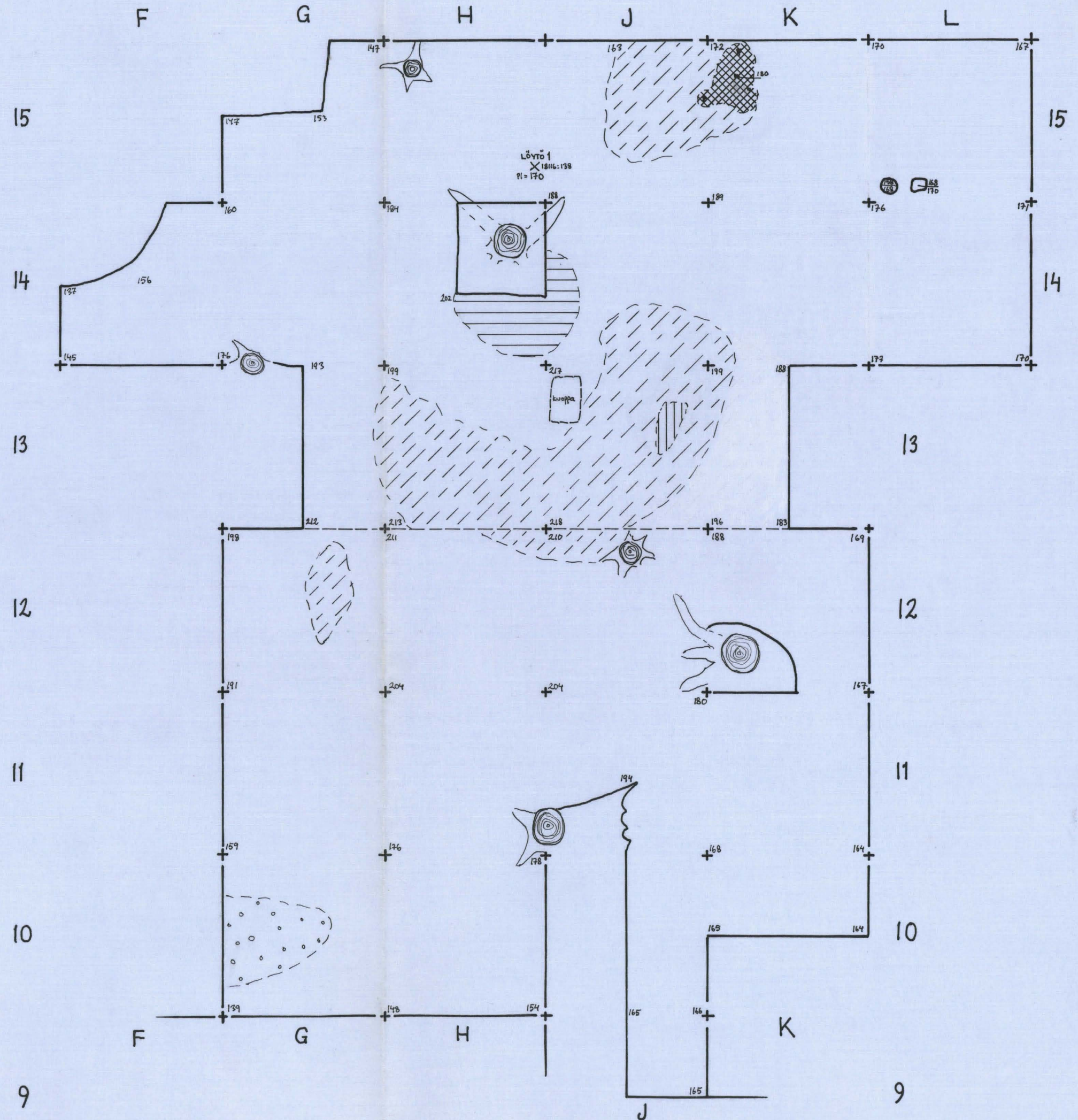
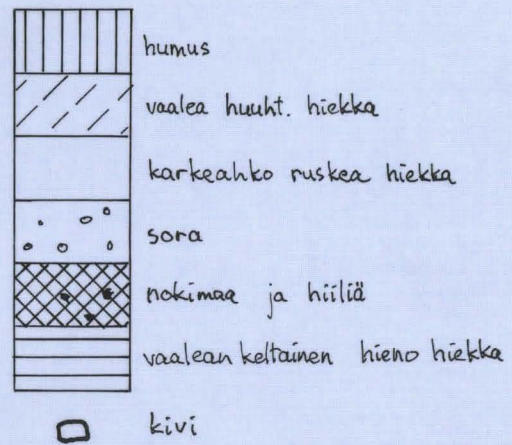
kaivalue I

A. Kehusmaa 1969

taso 2

mittak. 1:50

kp = 040 = 21,95 m ymp.

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

kaiv.alue I

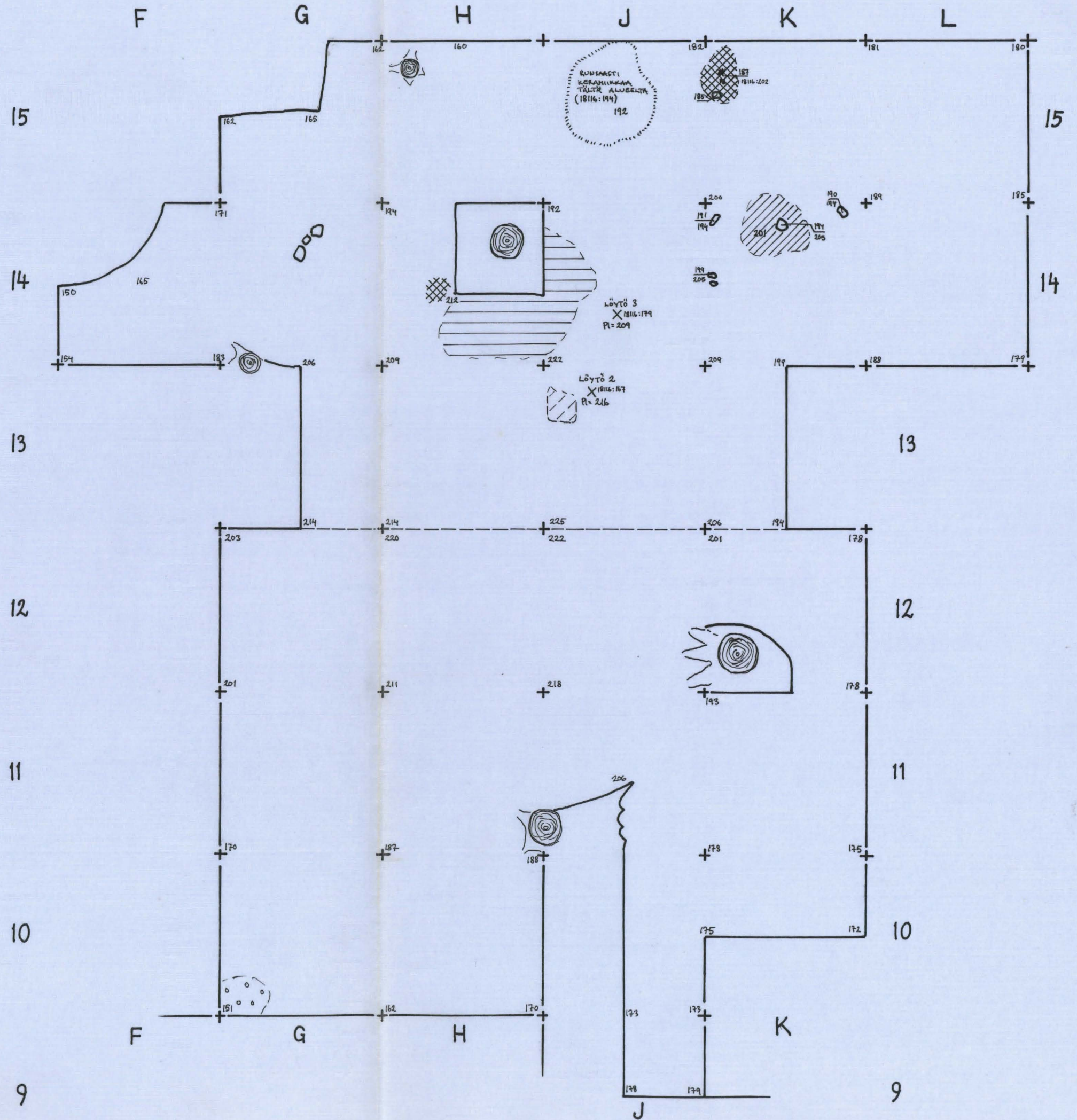
A.Kehusmaa 1969

taso 3

mittak. 1:50

kp = 040 = 21,95 m ymp.

- vaalea huuht. hiekka
- karkeahko ruskea hiekka
- likamaa (harmaanruskea hiekka)
- nokimaa ja hiiliä
- sora
- vaaleankelt. hieno hiekka
- kivi

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

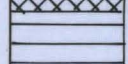

kaiv.alue I

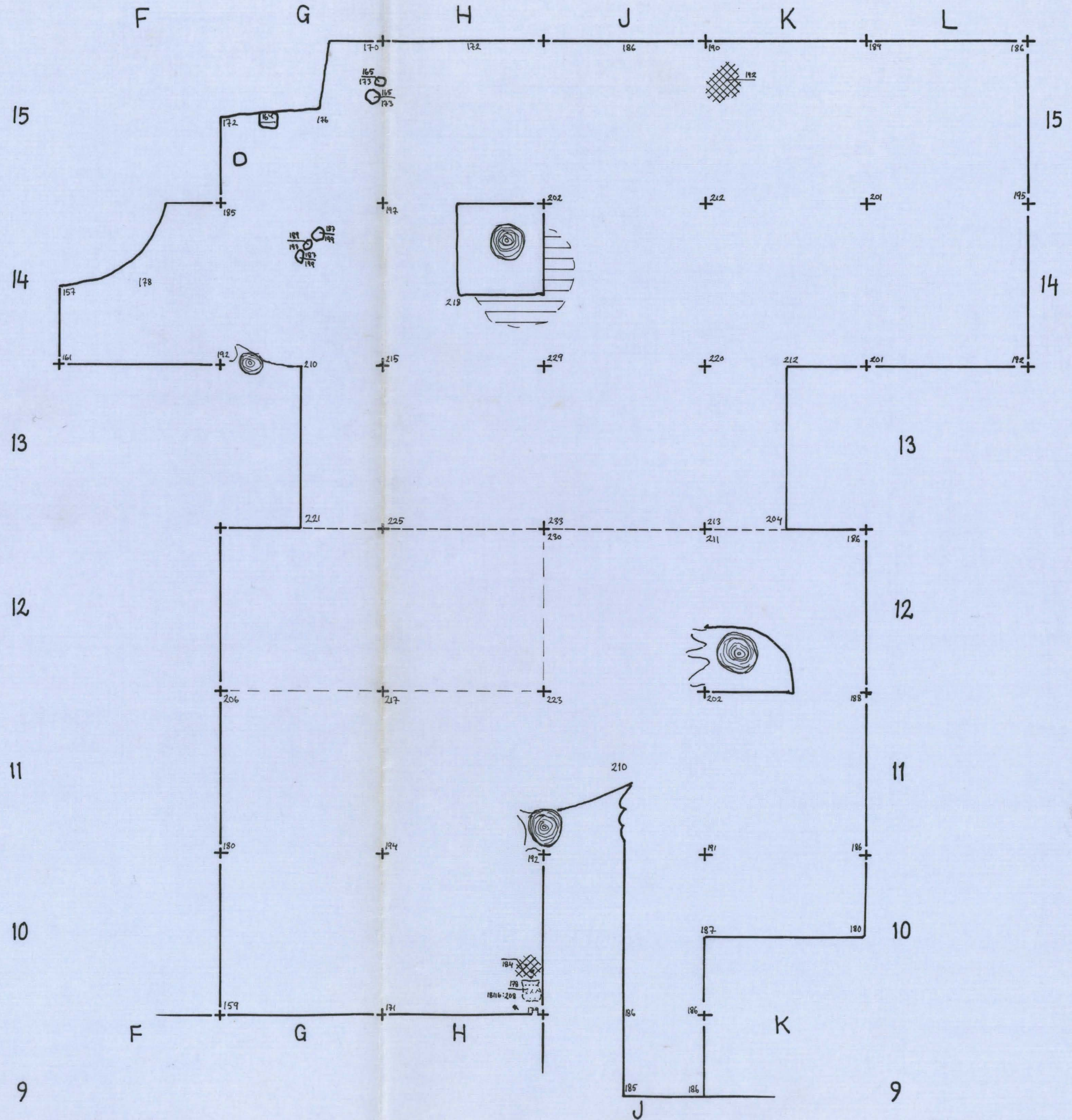
A. Kehusmaa 1969

taso 4

mittak. 1:50

kp = 040 = 21,95 m ymp.

- karkeahko ruskea hiekka
- nokimaa ja hiiliä
- vaaleankelt. hieno hiekka
- kivi

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

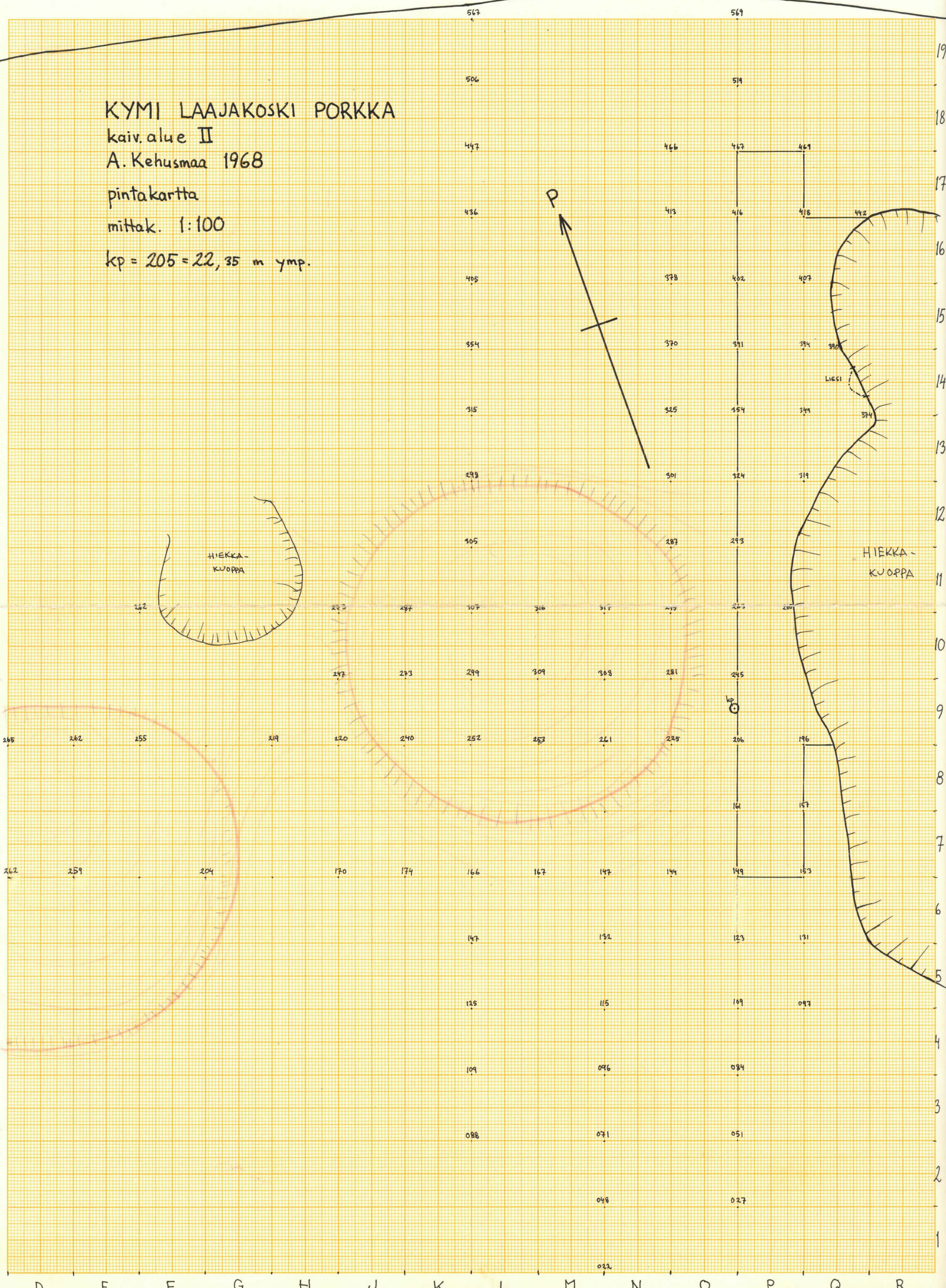
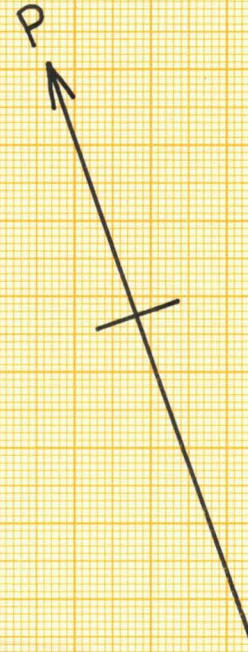
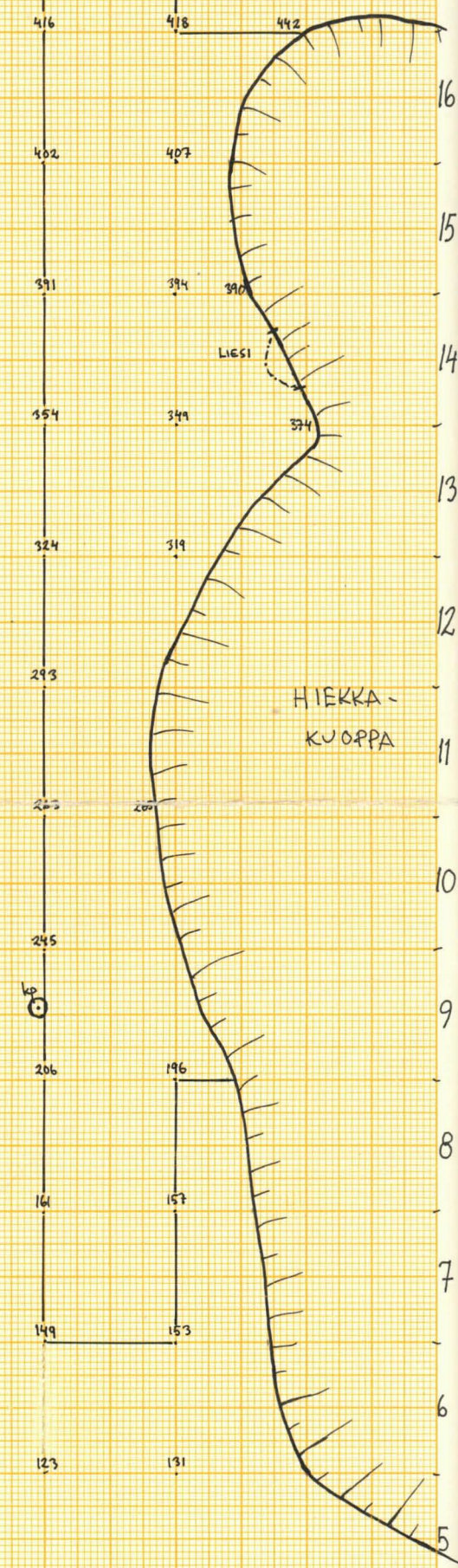
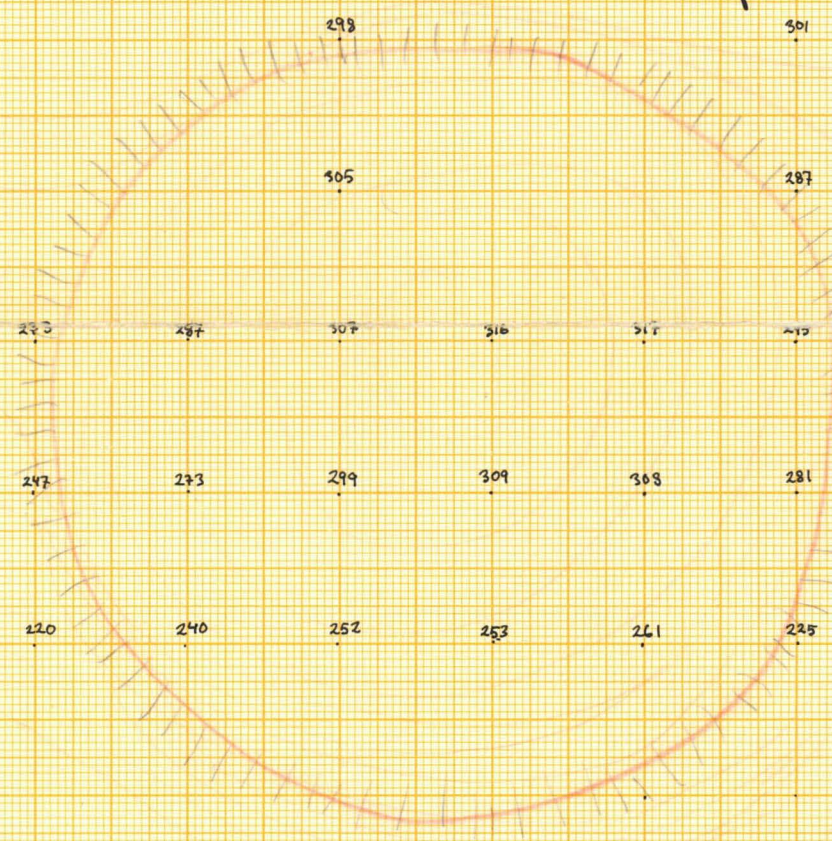
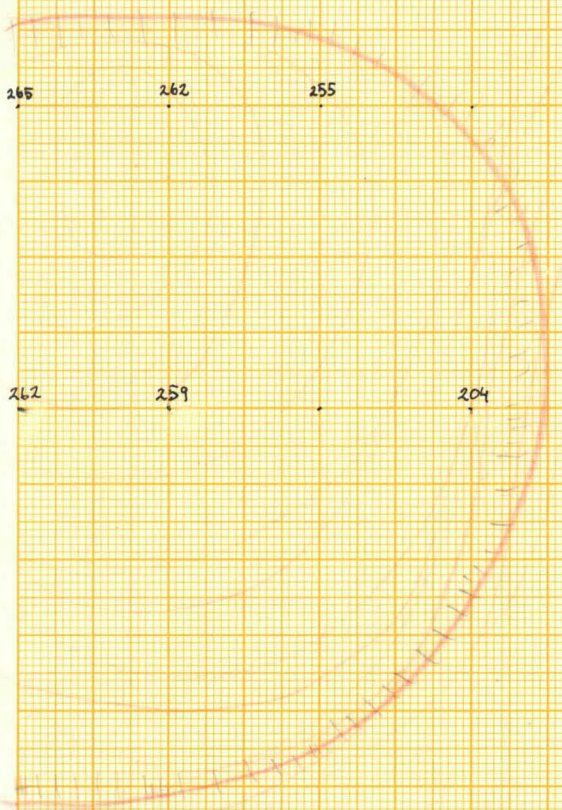
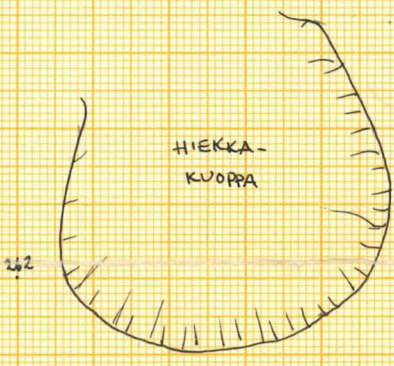
kaiv. alue II

A. Kehusmaa 1968

pintakartta

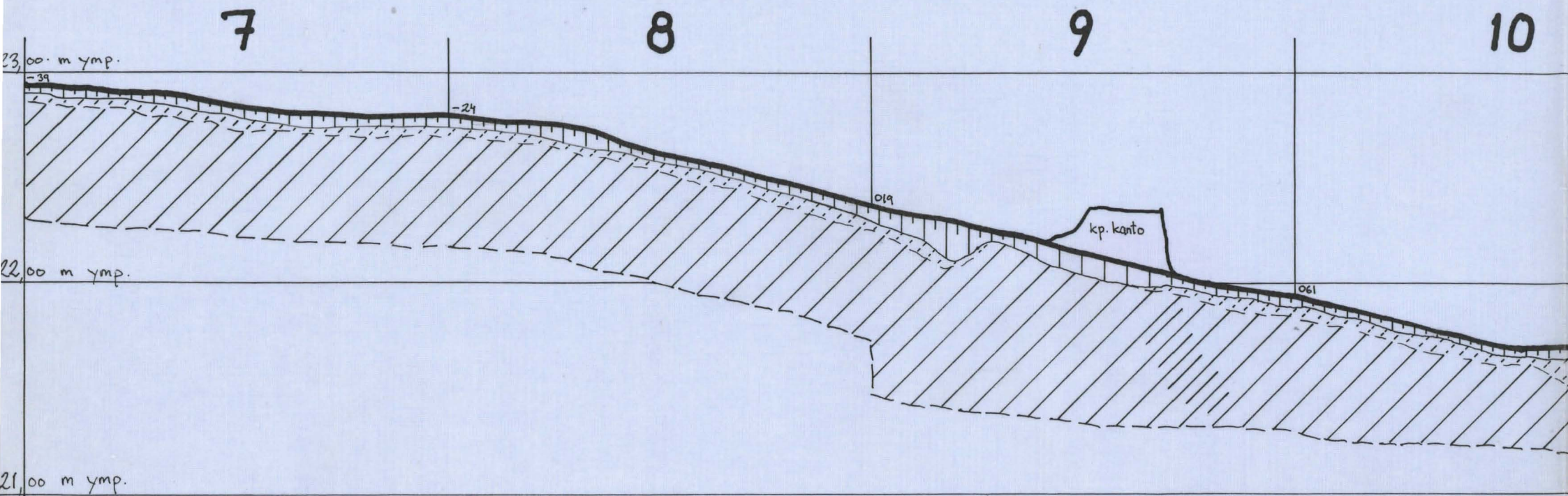
mittak. 1:100

kp = 205 = 22,35 m ymp.

Oy Kulliff Ab N:o 113 A 3 297 X 420 mm

LITTE 18. 19 18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

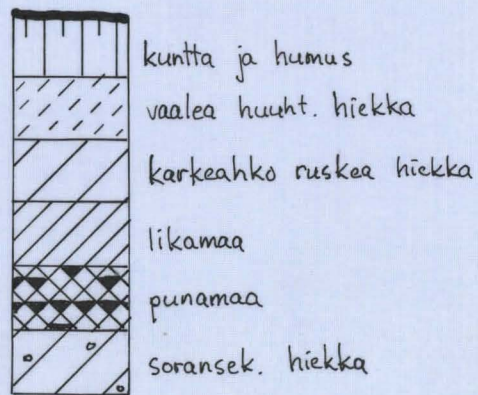
kaiv.alue II

A. Kehusmaa 1968

profiili ruuturivien Oja P rajalta idästä kats.

mittak. 1:25

kp = 018 = 22,35 m ymp.

11

12

13

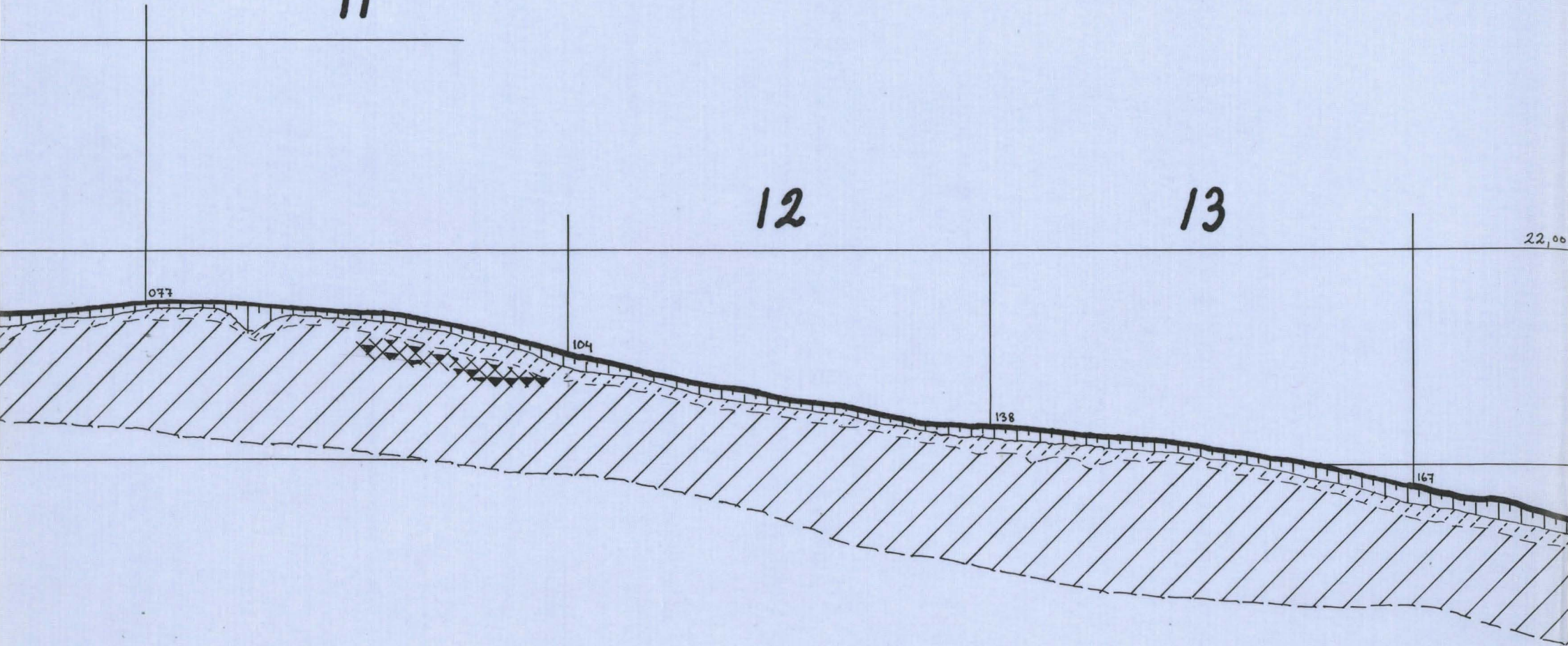
22,00

077

104

138

167

0 m ymp.

14

15

16

17

21,00 m ymp.

205

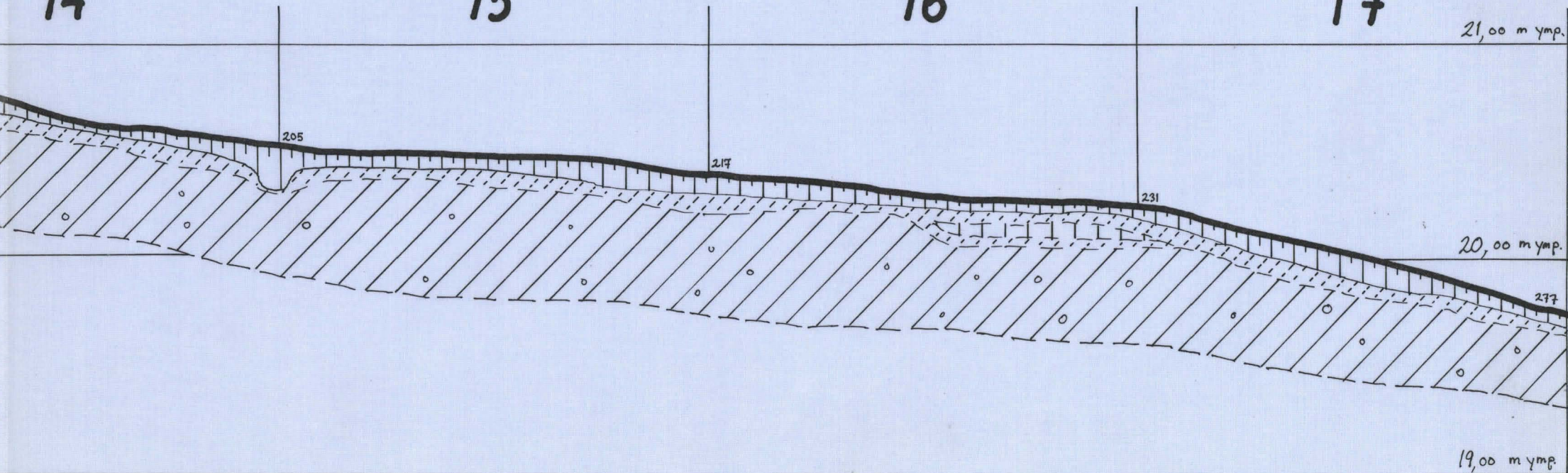
217

231

20,00 m ymp.

277

19,00 m ymp.

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

kaiv.alue II

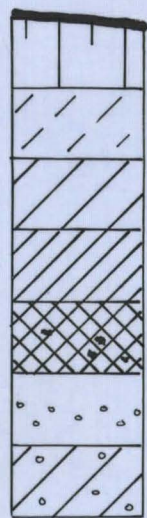
A.Kehusmaa 1968

21,00 m ymp.

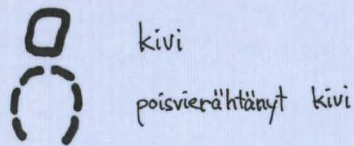
profili ruudussa Q:14 sijainneesta,
sorakuopan seinämässä näkyneestä tulisijasta idästä kats.

mittak. 1:10

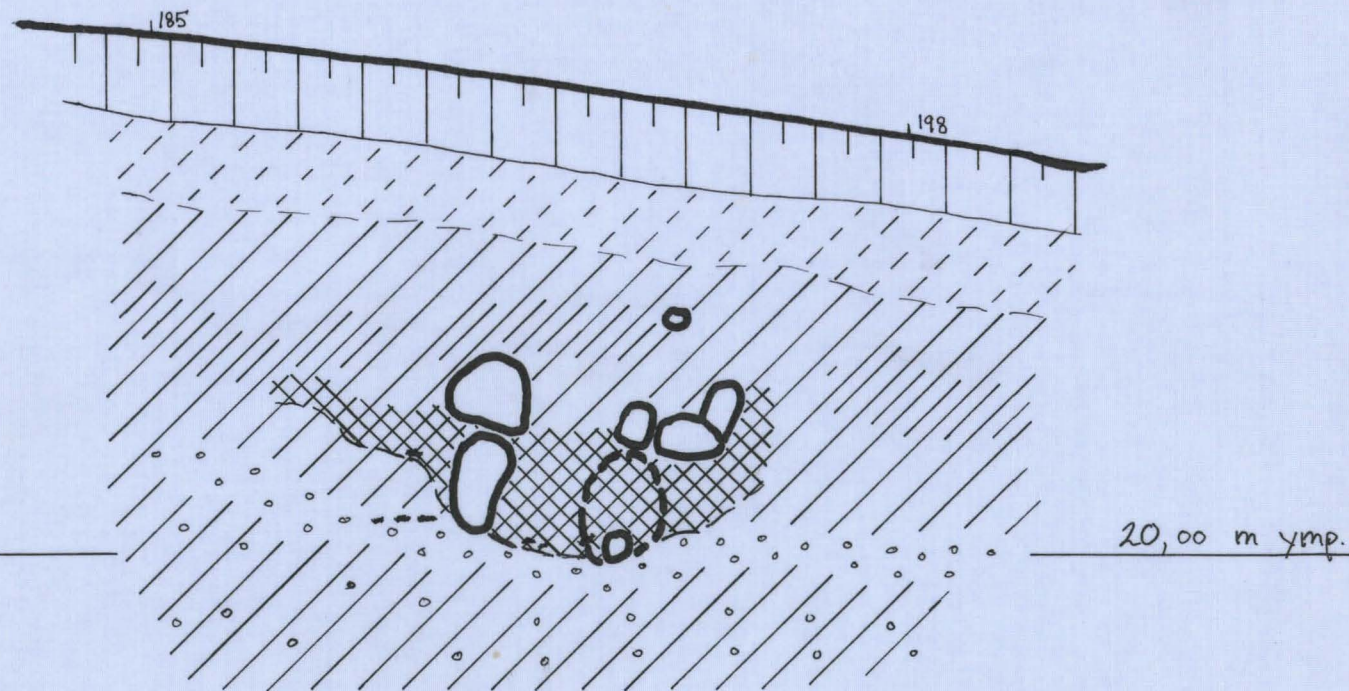
kp = 018 = 22,35 m ymp.

kunta ja humus
 vaalea huuhtautunut hiekka
 karkeahtko ruskea hiekka
 tummanruskea (rautapit.) hiekka
 nokimaa ja hiiliä
 karkea hiekka (sedimentti)
 soransek. hiekka

kivi
 poisvierähtänyt kivi

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

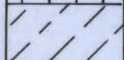
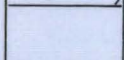

kaiv.alue II

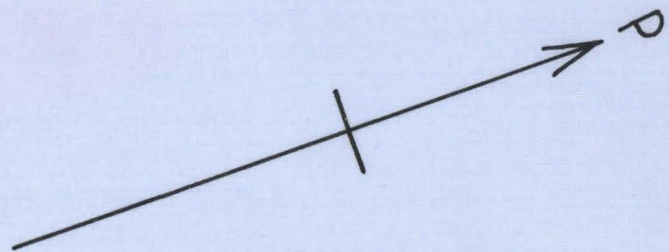
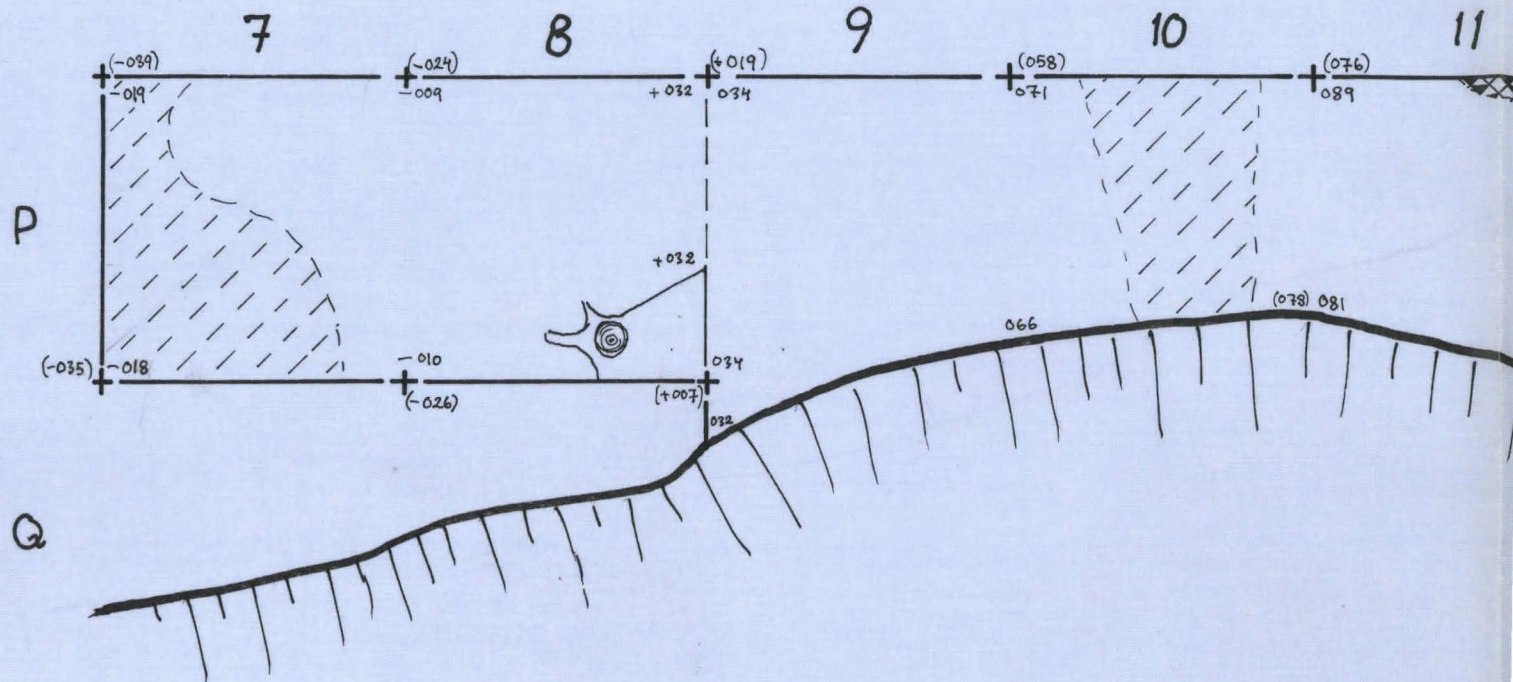
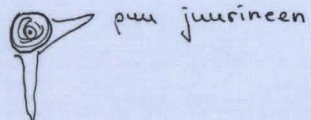
A. Kehusmaa 1968

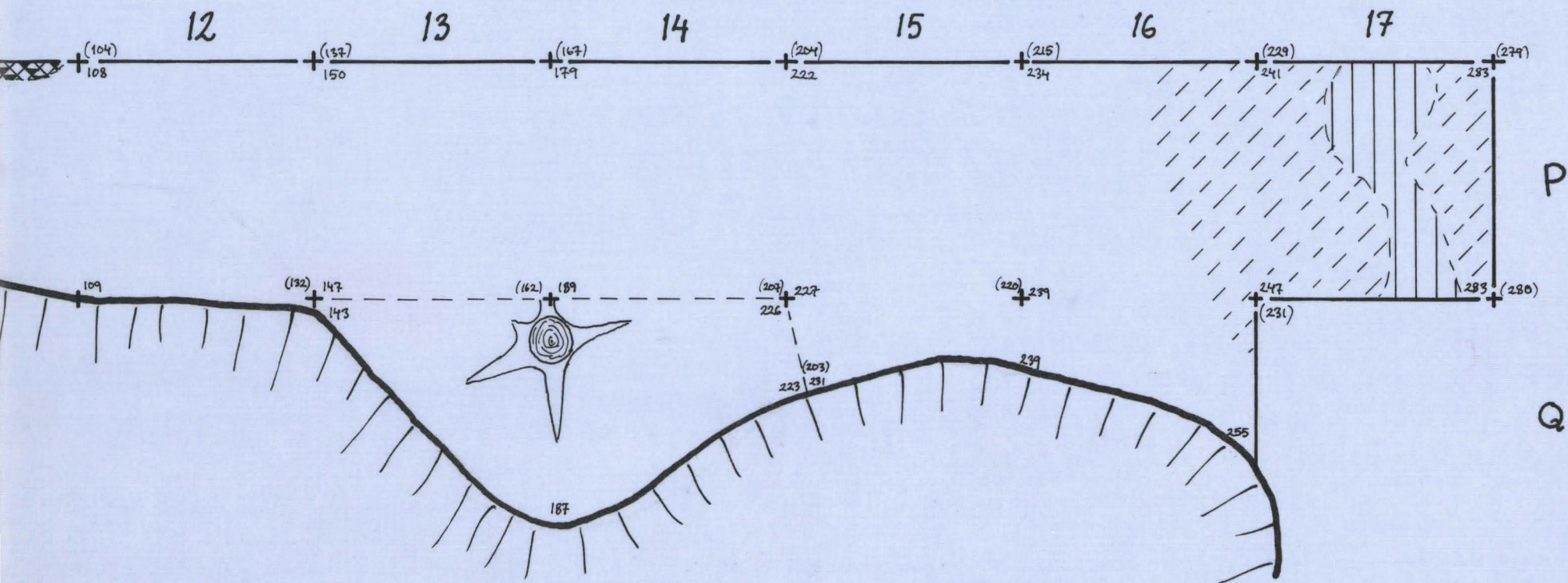
pinta ja taso I

mittak. 1:50

kp = 018 = 22,35 m ymp.

- humus
- vaalea huuht. hiekka
- karkeahko ruskea hiekka
- punamaa

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

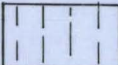
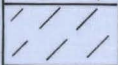
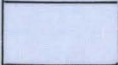

kaiv.alue II

A. Kehusmaa 1968

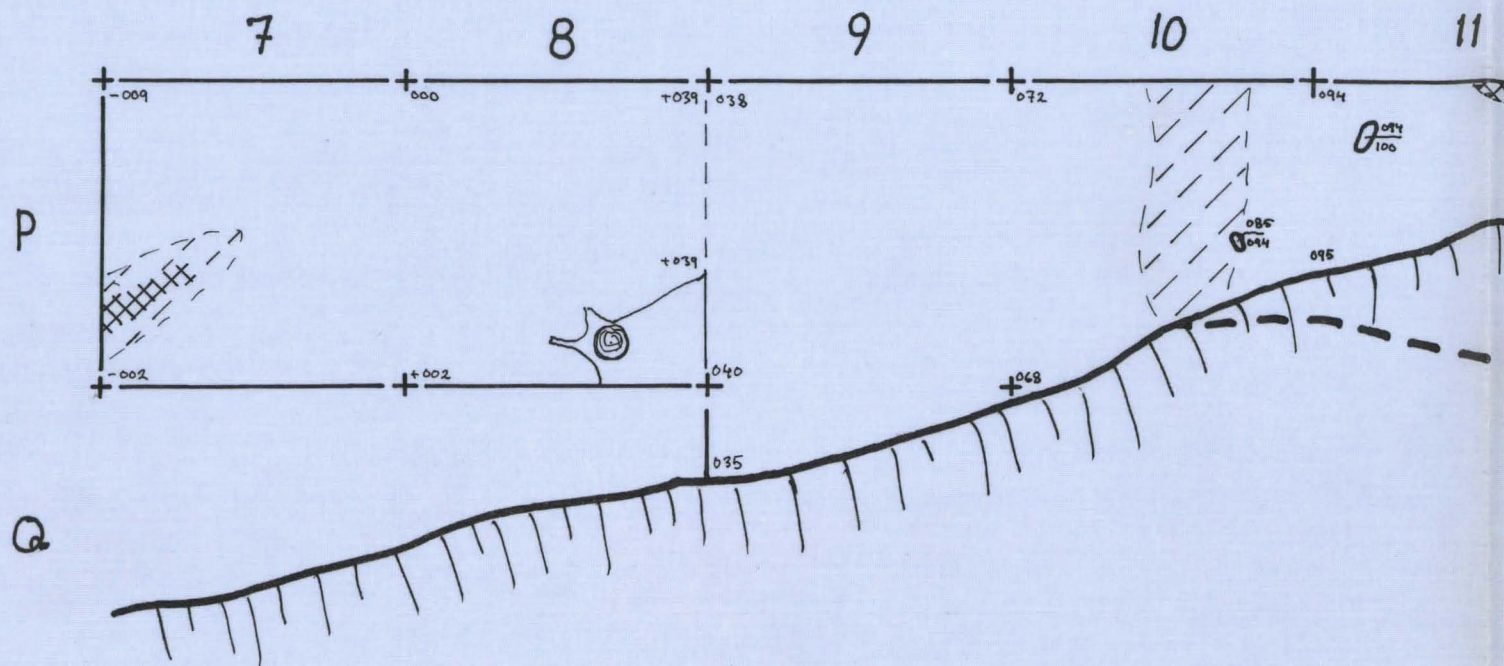
taso 2

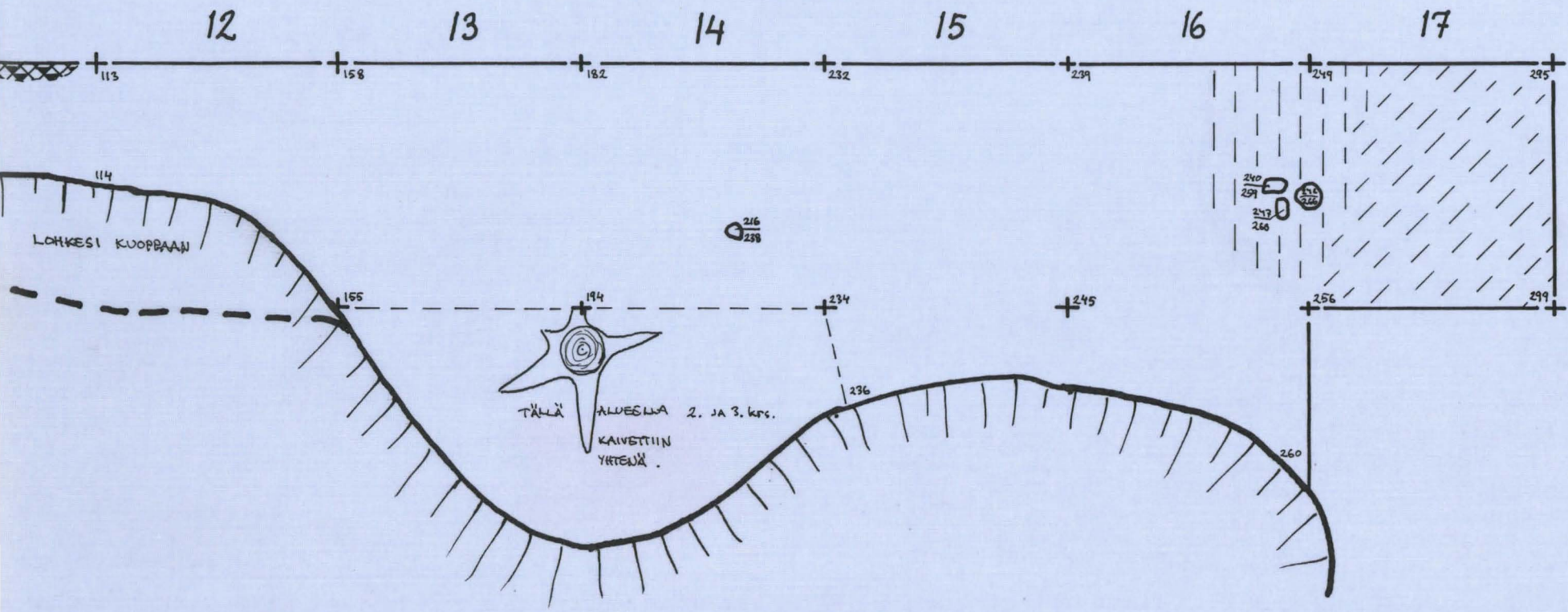
mittak. 1:50

kp = 018 = 22,35 m ymp.

	humuksensek. hiekka
	vaalea huuht. hiekka
	karkeahko ruskea hiekka
	nokimaa
	punamaa

 kivi

LOHKESI KUOPPAAN

TÄLLÄ ALUEELLA 2. JA 3. krs.
KAIVETTIIN YHTEÄÄ.

P

Q

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

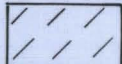
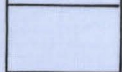

kaivalue II

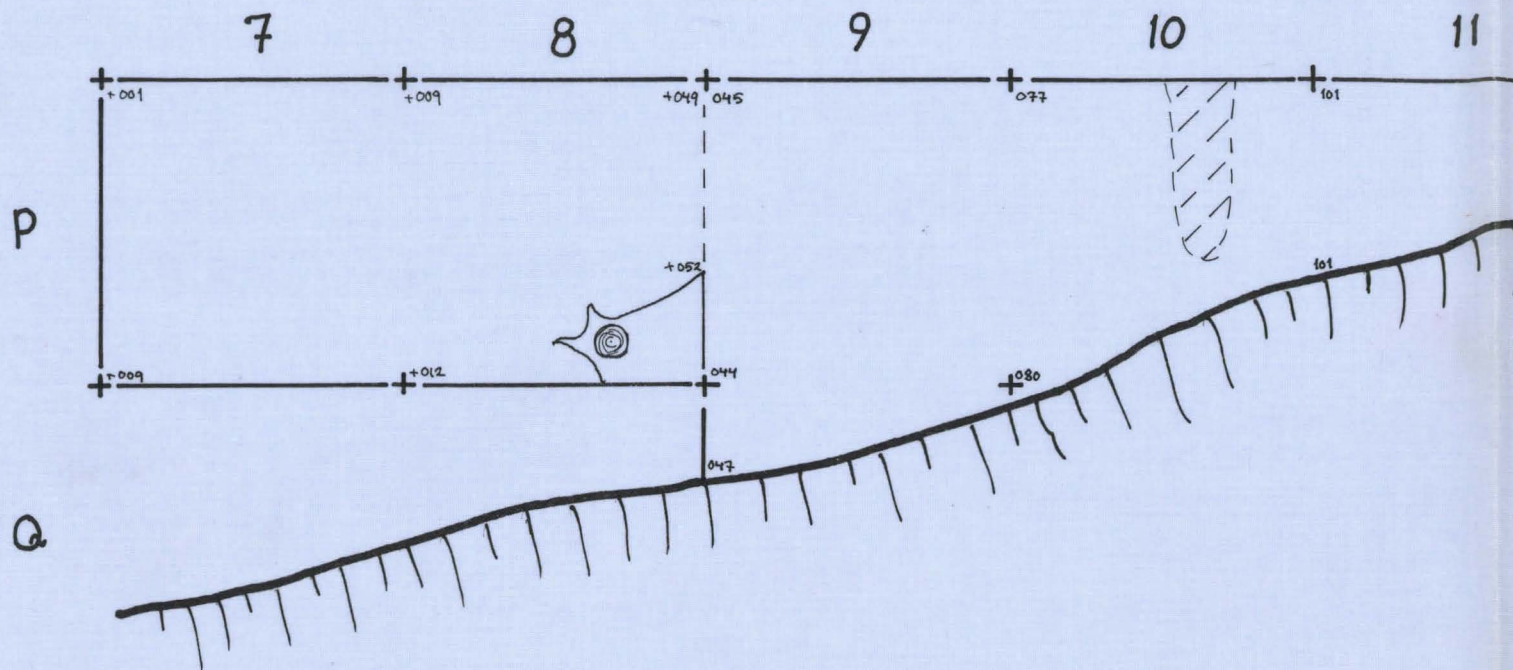
A. Kehusmaa 1968

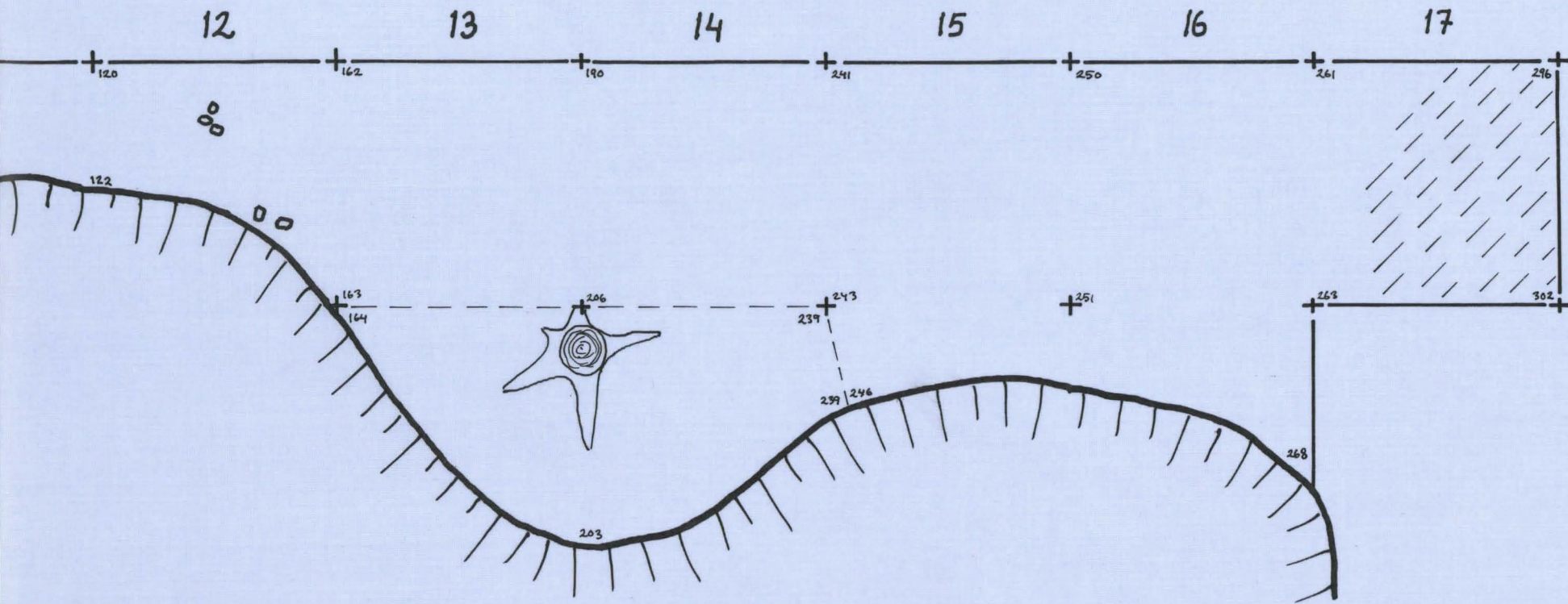
taso 3

mittak. 1:50

kp = 018 = 22,35 m ymp.

- vaalea huuht. hiekka
- karkeahko ruskea hiekka
- kivi

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

kaiv.alue II

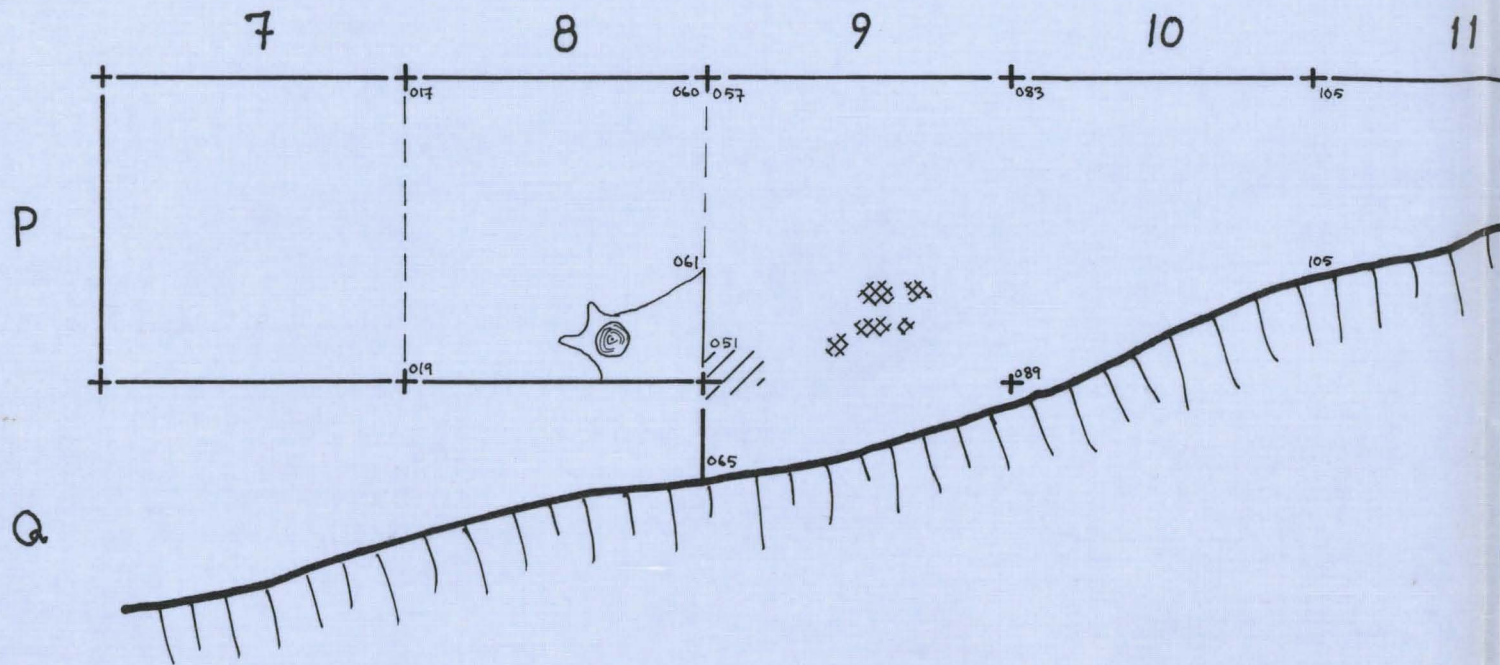
A.Kehusmaa 1968

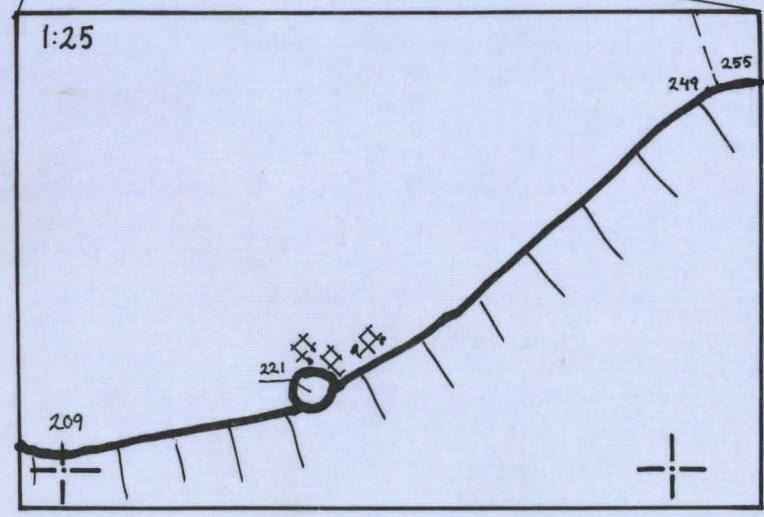
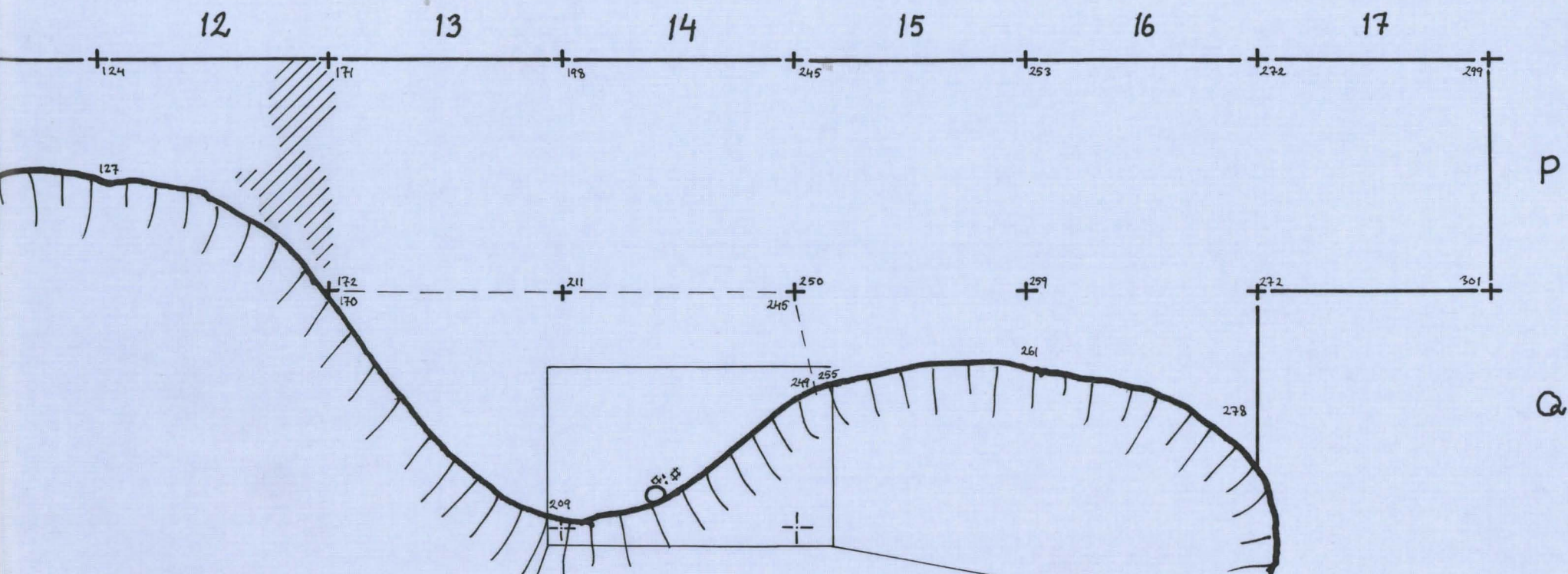
taso 4

mittak. 1:50

kp = 018 = 22,35 m ymp.

- karkeahko ruskea hiekka
- likamaa (harmaanruskea hiekka)
- nokimaa ja hiiliä
- kivi

P

Q

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

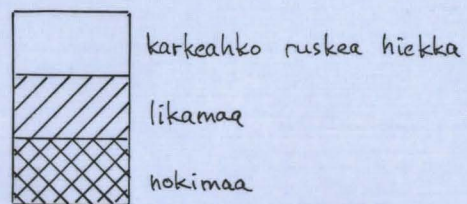
kaivalue II

A. Kehusmaa 1968

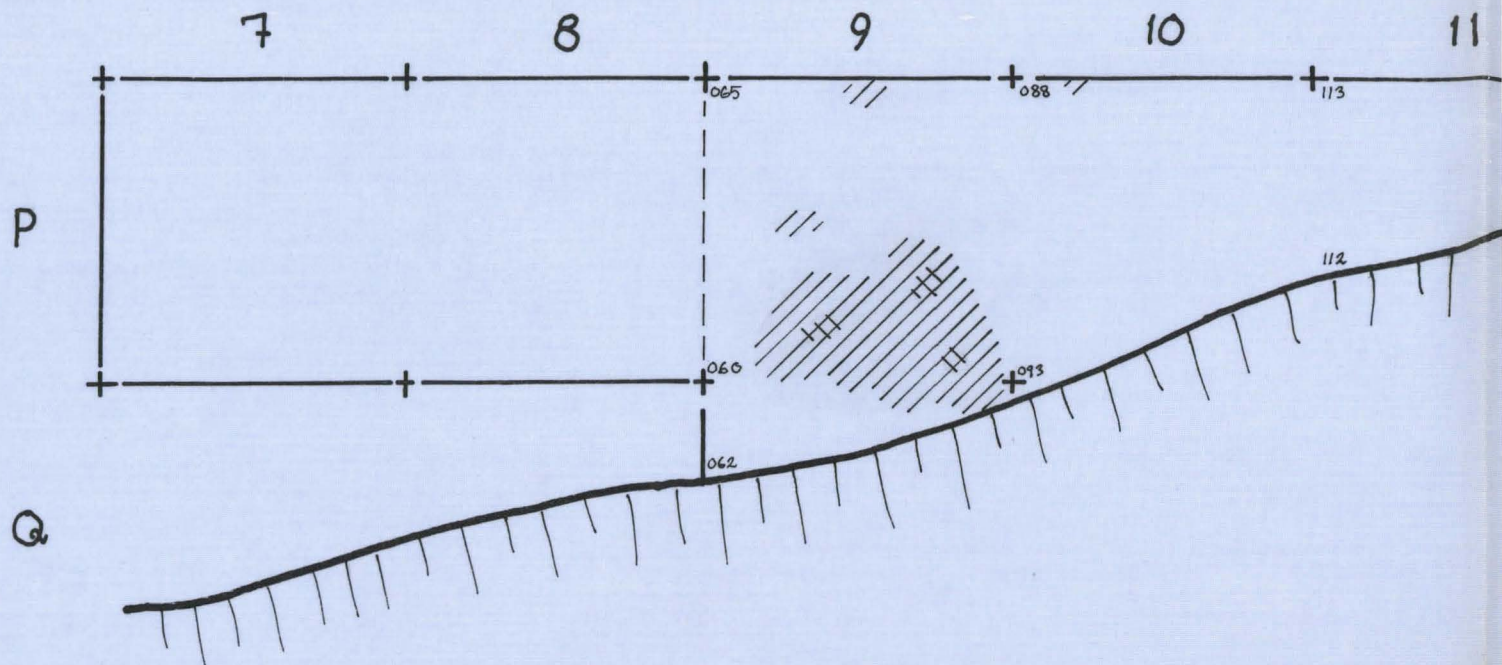
taso 5

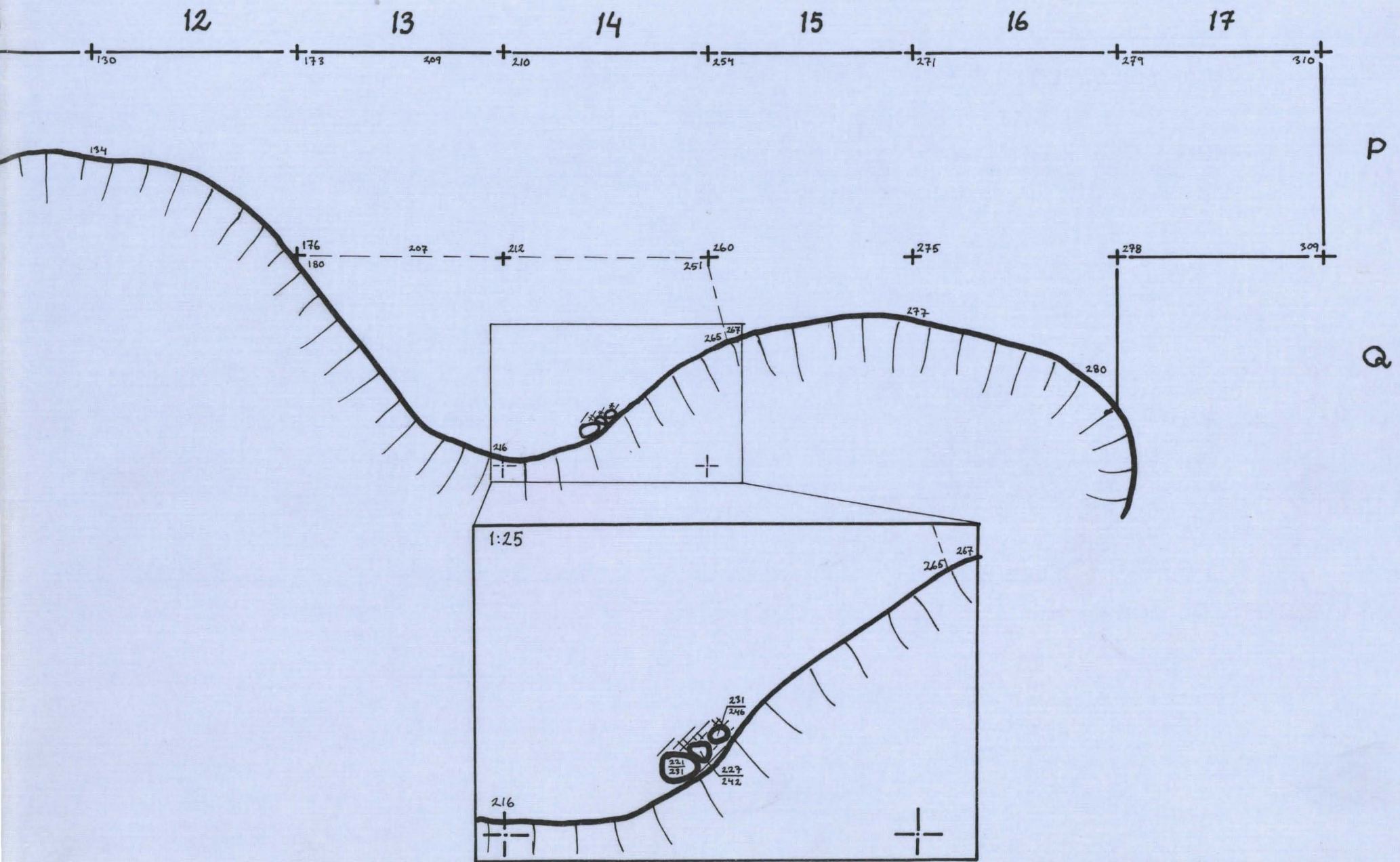
mittak. 1:50

kp = 018 = 22,35 m ymp.

○ kivi

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

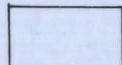
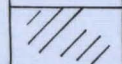
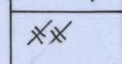
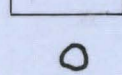
kaiv.alue II

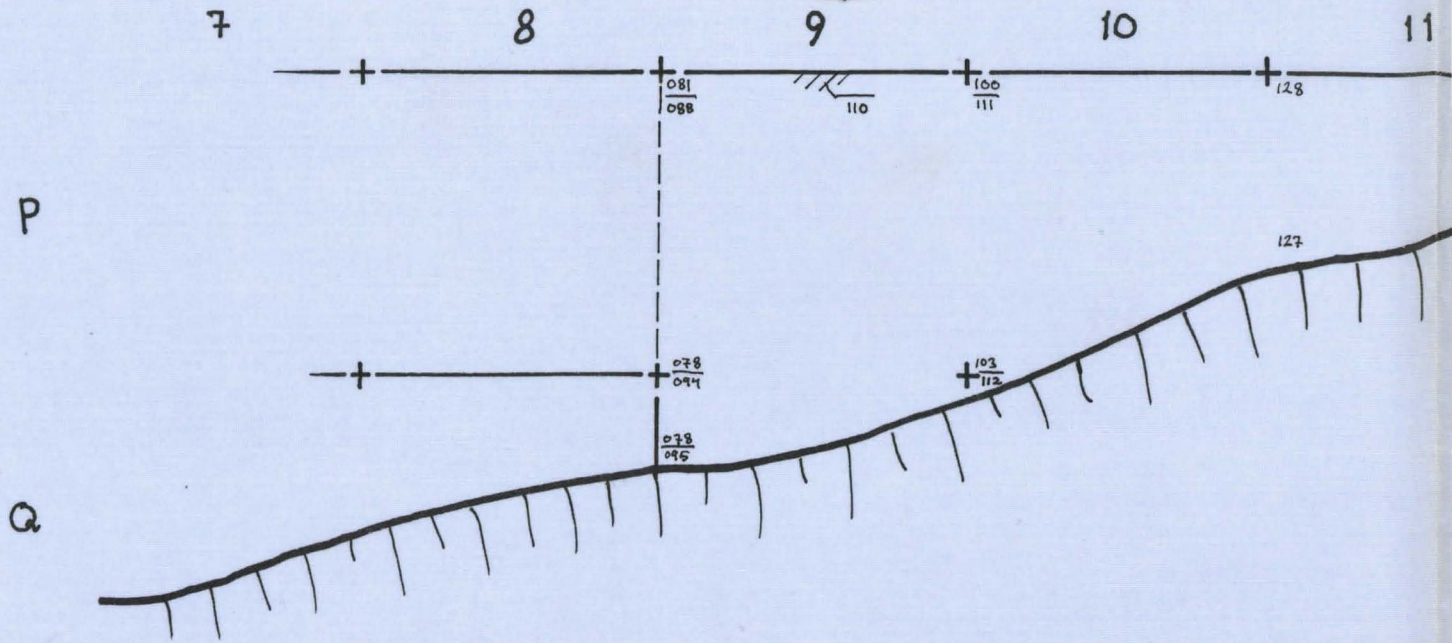
A.Kehusmaa 1968

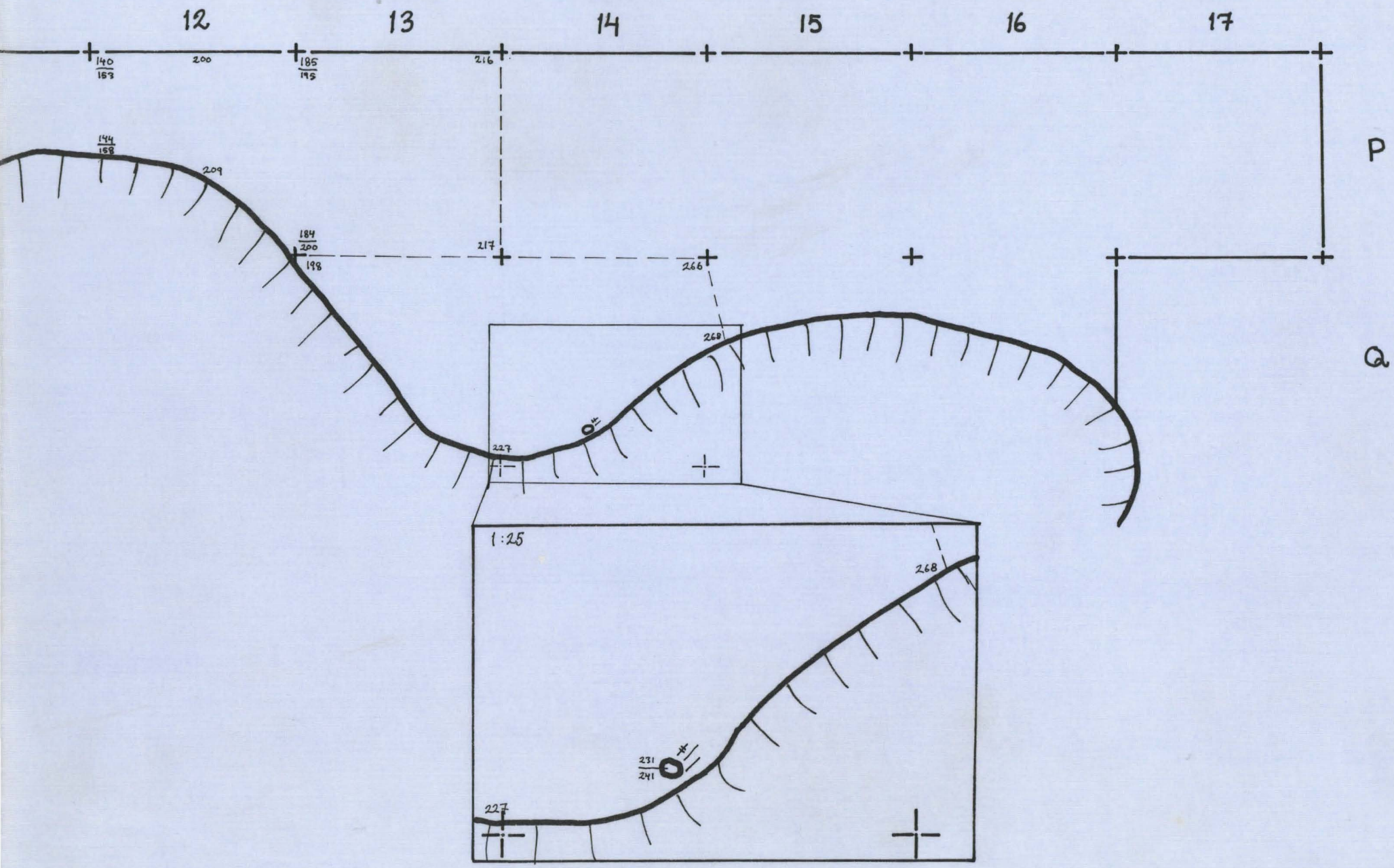
taso 6 ja 7

mittak. 1:50

kp = 018 = 22,35 m ymp.

	karkeahko ruskea hiekka
	likamaa
	nokimaa
	kivi

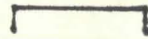
HEIJARI

PORKKA

KAN. ALUE I

HARJANTEEN KAAKKOISPÄÄ

f: 35031

f: 35032

f: 35033

Kuva 1. Harjanteen kaakkoisosa lännestä, Laajakoskenjärveltä kuvattuna.

PIIKÄRJEN LÖYTÖP.

KAIN.ALUE I

KAIN.ALUE II

f:35034

f:35035

f:35036

Kuva 2. Porkan mäki itäkoillisesta kuvattuna.

juoksuhauta

kaiv. alue I

f:35037

f:35038

f:35039

Kuva 3. Porkan mäki eteläisen hiekkakuopan etelä-
laidalta kuvattuna.

f:35040

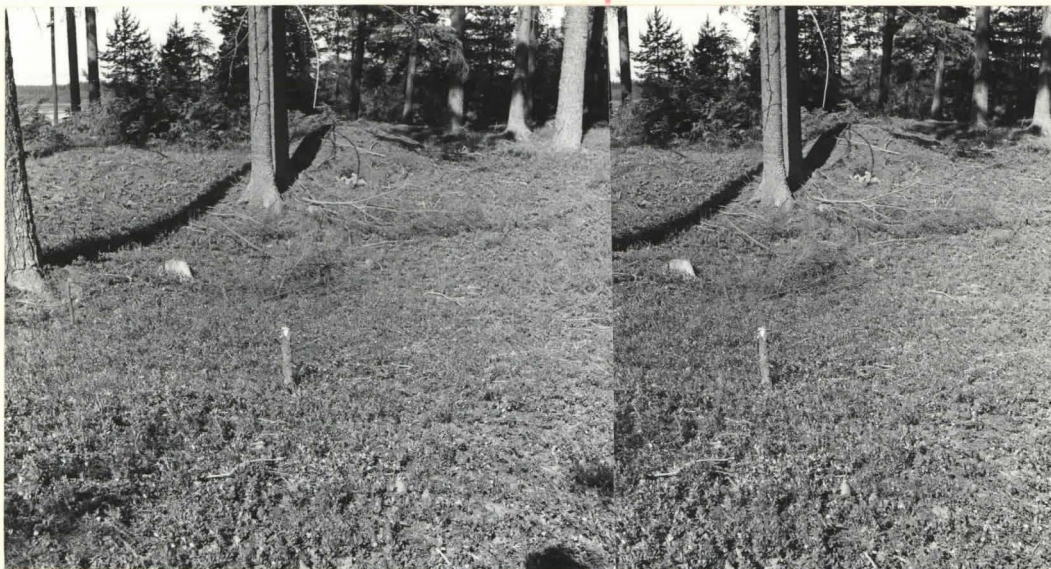
Kuva 4. Juoksuhaudan poikkileik-
kaus hiekkakuopan reu-
nassa. Kuvattu etelästä.
(vt. kuva 3)

f:35041

Kuva 5. Koeojaa I aloitetaan
15.6. 1968. kuvattu koil-
lisesta.

STEREO PARI

f:35042

f:35043

Kuva 6. v. 1968 jatkittu "kodanpohja" ennen kunnan poista-
mista. kuva idästä.

f:35044

Kuva 7. Ensimmäisen kaivausvaiheen toista kerrosta kaivetaan. Kuva länneestä.

F:6

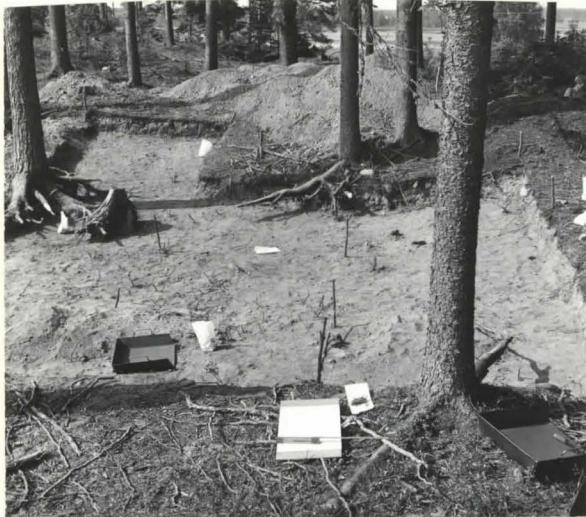

G:6

G:7

f:35045

Kuva 8. Saviastianpaloja (KM 17689:99) in situ ruudussa G:6, 2. krs. Kuva koillisesta

f:35046

Kuva 9. Ensimmäisen vaiheen taso 2. Koillisesta

f:35047

Kuva 10. Sama kuin ed. Etelästä

f:35048

Kuva 11. sama kuin ed. Kaakosta

f:35049

Kuva 12. 1.vaihe tasossa 2, taempänä 2.vaihe tasossa 1. Häkaakosta.

STEREOPARI

f:35050

f:35051

Kuva 13. Kesän 1968 kaiv.alue entisöitynä, taustalla v.1969 tutkittu "kodanpohja". Etelästä.

STEREOPARI

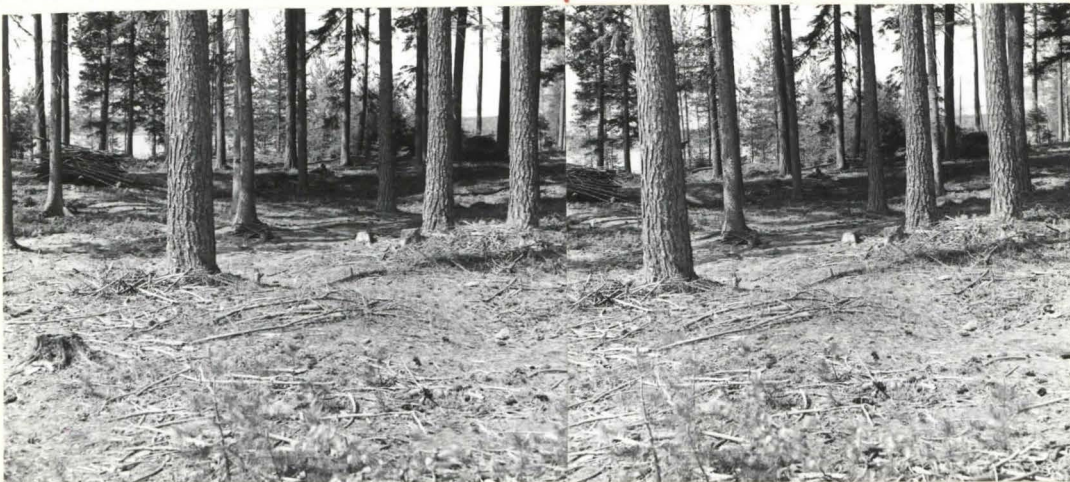

f:35052

f:35053

Kuva 14. v. 1969 tutkittu "kodanpohja". Etelästä

STEREOPARI

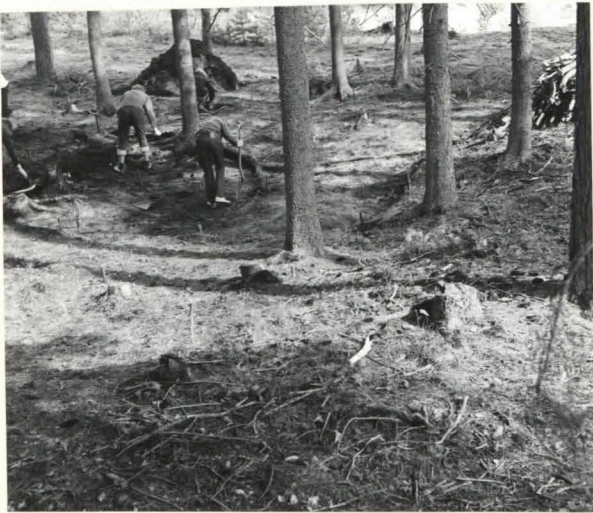

f:35054

f:35055

Kuva 15. Sama kuin ed. Idästä.

1969

f: 35056

Kuva 16. Kaivausvaihe 1/1969, kunn-
taa poistetaan. Länsiluoteesta.

f: 35057

Kuva 17. Kunta on poistettu 1. kai-
vausvaiheen alueelta.
Pohjoisesta.

f: 35058

Kuva 18. 1. vaihe tasossa 1 (ruutu-
rivi G). Luoteesta.

f: 35059

Kuva 19. Keramiikkaa ruudussa H:10,
1. krs. Idästä.

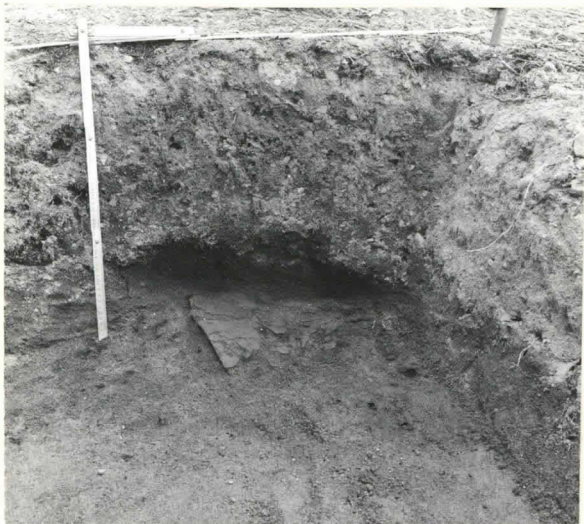
f: 35060

Kuva 20. 1. vaiheen toista kerrosta
kaivetaan. Pohjoisesta.

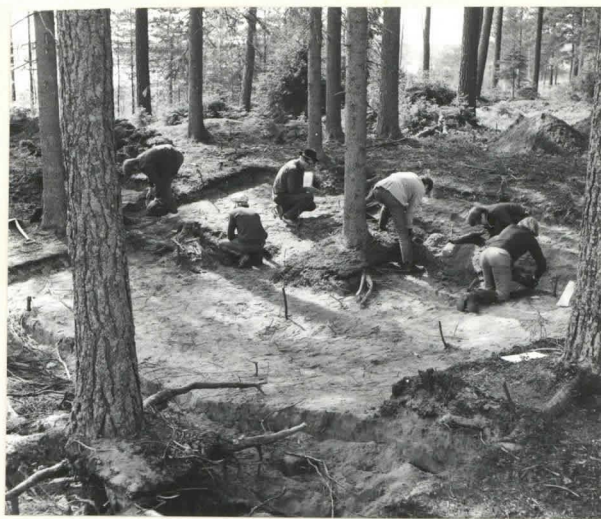
f: 35061

Kuva 21. 1. vaiheen taso 3 miltei
valmiina. Etelästä.

f:35062

Kuva 22. Keramiikkaa (KM 18116:208) ruudun H:10 itänurkassa, 4.krs. Lounaasta.

f:35063

Kuva 23. 2.vaiheen 1.krsta kaivetaan. Itäkaakosta.

f:35064

Kuva 24. Sama kuin ed., Etelästä.

f:35065

Kuva 25. Keramiikkaa ruudussa K:14, 2.krs. Eteläkaakosta.

f:35066

Kuva 26. 2.vaiheen 2.krsta kaivetaan, etualalla ruutu K:15. Pohjoisesta.

f:35067

Kuva 27. 2.vaiheen 3.krsta kaivetaan. Idästä.

KYMI LAAJAKOSKI PORKKA

KAIN. ALUE I

1969

f: 35068

Kuva 28. Etualalla v. 1969 kaivausalue entisöitynä, taustalla kaivetaan koeleikkauksia. Etelästä, kp-kiveltä.

f: 35069

Kuva 29. Koeleikkausta VII - VIII : 13 kaivetaan. Eteläkaakosta.

f: 35070

Kuva 30. Sama kuin ed. Länsilounaesta.

STEREOPARI

f:35071

f:35072

Kuva 31. "Kodanpohja 3". Etelästä.

STEREOPARI

f:35073

f:35074

Kuva 32. "Kodanpohja 4". Luoteesta.

STEREOPARI

f: 35075

f: 35076

Kuva 33. "Kodanpohja 4". Lounaasta, siirtolohkareen päältä kuvattuna.

STEREOPARI

f: 35077

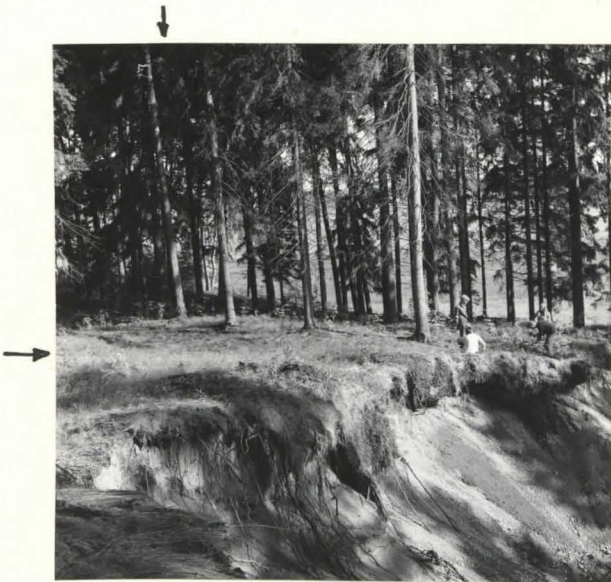
f: 35078

Kuva 34. "Kodanpohjat 3 ja 4" (jälkimm. edessä oikealla). Pohjoisesta.

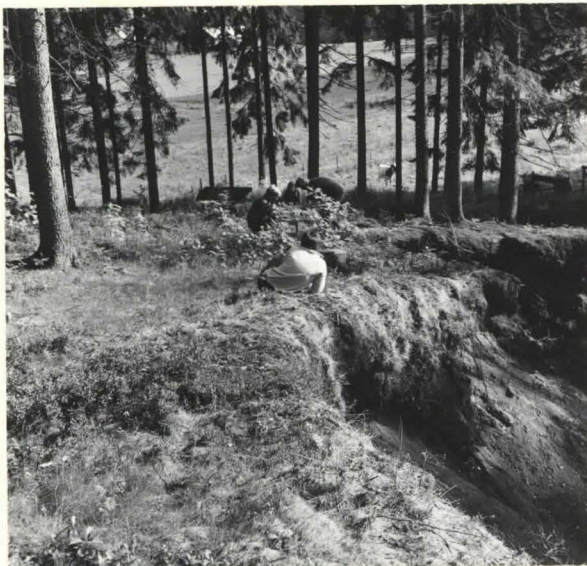
f:35079

Kuva 35. Kaivausaluetta II paalutetaan 27.6. 1968. Kuvattu kaakosta, sorakuopan reunalta.

f:35080

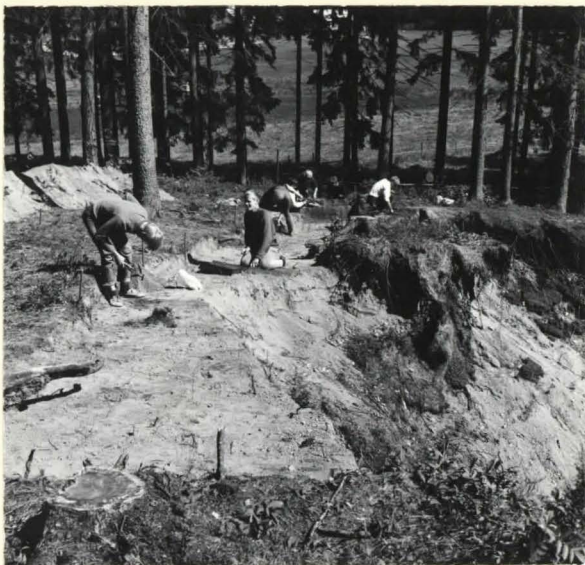
Kuva 36. Sama kuin ed. Etelästä Ruohoinen kohta kuvan vas. laidassa yksi "kolanpohjista".

f:35081

Kuva 37. Sama kuin ed. Et-lounaesta.

f: 35082

Kuva 38. Toista kerrosta kaivetaan.
Etelästä

f: 35083

Kuva 39. Viidettä krsta kaivetaan. Profiilissa näkyy yhden "kodanpohjan" laitaa. Kaakosta. Kuopan luiskaan pistetyn lapion varjo osoittaa lieden jäännöistä.

f: 35084

Kuva 40. Sorakuopan seinämässä (ruudussa Q:14) näkynyt tulisija. Idästä

f: 35085

Kuva 41. Sama kuin ed. (mittak. n. 1:7)

f: 35086